

ӘЛ – ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

**«ЗАҢ БІЛІМІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ДӘСТҮРЛЕРІ МЕН ЖАҢАЛЫҒЫ»**

**атты әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
80-жылдығына арналған
ғылыми – әдістемелік семинар**

МАТЕРИАЛДАРЫ

**10 шығарылым
2 мамыр 2014 ж.**

МАТЕРИАЛЫ

**научно-методического семинара, посвященного 80-летию
Казахского национального университета имени аль-Фараби**

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ»**

**2 мая 2014 г.
выпуск 10**

Алматы
«Қазақ университеті»
2014 жыл

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің Ғылыми кеңесі және қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының жанындағы Ғылыми-зерттеу орталығының шешімімен ұсынылған

Жауапты редакторлар:

Р.Е. Джансараева

Редакция алқасы:

Г.М. Атаханова, М.Қ. Бисенова, Ш.Б. Маликова

«Заң білімін жетілдірудің өзекті мәселелері: дәстүрлері мен жаңалығы» атты ғылыми-әдістемелік семинар материалдары, жауапты редактор Р.Е. Джансараева Алматы: Қазақ университеті, 2014.- б.

ISBN

В настоящее время все научные направления развиваются достаточно динамично. Это обусловлено переходом к стратегии модернизации нашего общества и формированием фундаментальных знаний. Очевидно, что институциональные основы развития современных явлений создают условия для развития сферы оказания образовательных услуг и общества. Сегодня появляется множество новых оригинальных идей, теорий, которые заслуживают научного обоснования и развития. Публикации данного направления находятся в центре внимания научной общественности.

В сборник вошли материалы научно-методического семинара: «Актуальные проблемы совершенствования юридического образования: традиции и новации» проведенного кафедрой уголовного права, уголовного процесса и криминалистики, Научно - исследовательским центром проблем борьбы с преступностью юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби.

Сборник адресован преподавателям, докторантам, магистрантам. Студентам юридических вузов широкой научной общественности.

ISBN

с. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2014

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

1	Алимкулов Е.Т. Влияние Болонского процесса на преподавание юридических дисциплин	4
2	Аратұлы Қ.А. Жоғары оқу орындарындағы кәсіптік бағдарлау	10
3	Арын А.А., Избасова А.Б., Дүзбаева С.Б., Қашықтықтан оқытудың тиімділігі	13
4	Атаханова Г.М., Ш.Б. Маликова Құқықтық оқу тәжірбиесін ұйымдастыру мен өткізу	19
5	Бижанова А.Р. Жоғары оқу орындарында жүйесінде оқытудың инновациялық құралдары	22
6	Бисенғали Л., Акболатова М. Е., Базилова А. А., Особенности подготовки преподавателя к семинару	25
7	Бисенғали Л., Акболатова М. Е., Базилова А. А. Инновационные образовательные системы	29
8	Берсугурова Л.Ш. Применение интерактивных методов проведения занятий по уголовному процессу (общие вопросы)	33
9	Бисенова М.К., Дүзбаева С.Б. Классификация методов обучения	36
10	Даубасова С.Ш, Арин А.А. Жедел–іздістіру қызметі пәнін оқытуда инновациялық технологияларды қолдану	40
11	Даубасова С.Ш., Избасова А.Б Жоғарғы оқу орындарында оқытушылардың білім беру барысында инновациялық әдіс–тәсілдерді кеңінен пайдалану	46
12	Дүзбаева С.Б., Арин А.А. Бисенова М.К. Технология личностно-ориентированного обучения и воспитания	51
13	Жетібаев Н.С Ағылшын тілді топтарда «криминология» және «Қылмыстарды саралау негіздері» пәнін оқытудың ерекшеліктері	55
14	Ергали А.М. Некоторые вопросы преподавания уголовного права	57
15	Мухамадиева Г.Н., Баяндина М.О. О дальнейшем совершенствовании системы контроля знаний студентов	60
16	Нурмаганбет Е.Т. Организационно педагогические условия развития инновационных процессов в образовательной деятельности	63
17	Тапалова Р. Б. О введении на магистратуре специализации «судебная экспертная деятельность»	69
18	Шопабаев Б.А. Подготовка преподавателей к чтению лекции по юридическим дисциплинам	72
19	Сатыбалдинов Д.Д. Дидактическое и методическое обеспечение курса лекций по криминалистике	73

Алимкулов Е.Т.

*к.ю.н., доцент кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
юридического КазНУ им. аль-Фараби,*

ВЛИЯНИЕ БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА НА ПРЕПОДАВАНИЕ ЮРИДИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

В данный момент развитие Болонского процесса в высших учебных заведениях Казахстана требует правового закрепления в соответствующих документах. Данными документами являются устав университета, учебные программы и syllabus. Автор дает свою оценку возможного развития и влияния на преподавание юридических дисциплин в связи с данными изменениями.

Ключевые слова: университет, высшее образование, юридические дисциплины, учебные дисциплины.

Alimkulov Y. T.

*candidate of jurisprudence, lecturer of chair of
criminal law, criminal trial and criminalistics
of law department of the Kazakh national
university of a name of al-Farabi*

IMPACT ON TEACHING OF BOLOGNA LEGAL DISCIPLINES

At the moment, the development of the Bologna process in higher education institutions of Kazakhstan requires legal consolidation in the relevant documents. These documents are the Charter of the University, curriculum and syllabus. The author gives his assessment of the possible impact on the development and teaching of legal disciplines in relation to such changes.

Keywords: university, higher education, legal disciplines, disciplines.

Активное включение Казахстана в процесс формирования единого европейского образовательного пространства столь существенного актуализировало инновационные процессы в университетском образовании, что поставила проблему необходимости правового регулирования инновационной деятельности в сфере университетского образования.

Международные документы, например, Университетская хартия (Magna Charta Unirersi tatum), принятая на съезде европейских ректоров в 1988 г., также провозглашают свободу исследований, преподавания и обучения в университетах, которые в современном мире являются центром культуры, знаний и исследований.

Согласно принципу академической свободы педагогическим работникам из числа профессорско-преподавательского состава предоставляется право излагать свой предмет по усмотрению, выбирать темы для научных исследований и

проводить их своими методами. Академическая свобода студента состоит в праве получать знания согласно своим склонностям и потребностям.

И хотя в документах оформляющих создание единого европейского образовательного пространства не затрагиваются вопросы гармонизации содержания образовательных программ, учебных планов и методов обучения, то есть на сегодняшний день определилась тенденция двигательного отношения к национальным различиям в образовании стран-участниц Болонского движения, тем не менее экспериментаторы ощущают необходимость модернизации именно учебного процесса в наших университетах. Это связано с усилением понимания роли методики, осознания того, что традиционные классические для университетского образования методы обучения должны обогащаться активно-деятельностными способами обучения на основе компетентностного подхода в рамках практико-ориентированного профессионального образования и, таким образом, повышать качество образования, под которым понимается -способность образовательного процесса удовлетворять потребности обучающихся в таком уровне знаний навыков умений, который позволит им быть востребованными профессиональной средой, успешно адаптироваться в социальной жизни, быть полезным обществу и государству. Обеспечение качества обучения в соответствии с критериями Болонской декларации создают условия для стимулирования академической мобильности студентов, которые получают право на такие же степени после обучения как и другие студенты Европы, которые будут эффективно использовать и по всей Европе. Одно из препятствий для создания условий академической мобильности студентов нам видится в языке обучения. Один из вариантов демократического разрешения этой проблемы состоит в организации системы предметных 15-20 минутных докладов на иностранном языке как средства языковой адаптации в профессиональной сфере, с которыми один раз в месяц выступают перед студентами преподаватели кафедр и профессора европейских университетов. Безусловно, далеко не все вузовские специалисты знают иностранный язык в совершенстве.

Академическая мобильность студентов связана также с учебными умениями, инновационными для студентов. Речь идёт о письменной форме предоставления достижений обучающихся - всевозможных эссе, тестовых заданий, экзаменов в письменной форме и т.п. В новых условиях в обучении должен действовать переход от принципа «*vademecum*» («следуй за мной») к принципу «*vademecum*» («веди себя сам»). Соответственно цель обучения - не усвоение знаний, а производство знания, которого нет, а потребность в нём есть.

Необходима и новая концепция оценки постижения учебного материала студентом, согласно которой оценка должна быть встроена в социальную структуру знаний. Оценка освоения курса, таким образом, может включать экспертную внешнюю оценку; самооценку своего прогресса в учёбе; соответствующую концепции рефлексивного управления учебно-воспитательным процессом; анализ деятельности по решению различных типов задач, т.е. применение нового знания, планирование своего обучения и карьеры.

Таким образом, перед преподавателем высшей школы стоит сложная методическая проблема сочетать эти инновации с ведущим принципом обучения в вузе: содержание и методы обучения высшей школы идут вслед за наукой.

В высшем образовании, как известно, соединяются два начала - учебное и научное. Учебное формирует систему знаний и профессиональных умений и навыков, а научное отражает процесс развития науки. Преподавание в высшей школе ставит целью не просто изложить содержание предмета изучения, но и научить мышлению в области этого предмета и связанных с ним областях знаний и практических задач. Однако, воспитание творчески мыслящих специалистов, обладающих высоким интеллектуальным потенциалом посильно только креативно настроенным преподавателям, обладающие гибким методическим мышлением. Здесь необходимо подчеркнуть, что творчество возможно лишь в условиях академической свободы и бережного отношения к преподавателям - исследователям, которые являются научными авторитетами в своей предметной области, поскольку практика показывает, что в ряде случаев именно такой тип преподавателей не обладает дидактическими знаниями и методическими умениями на профессиональном уровне.

Вышесказанное обозначило ещё одну проблему, связанную с подключением Казахстана к Болонскому процессу - проблему разработки правовых механизмов защиты академической свободы профессорского – преподавательского состава локальными актами высшего образовательного учреждения.

Локальные нормативные акты - это акты, регулирующие образовательные отношения, которые складываются в конкретных образовательных учреждениях и принимаемые непосредственно в данном учреждении на общем собрании или конференции, на совете учреждения или его руководителем.

Среди локальных актов образовательного учреждения особое место занимает его Устав. Остальные локальные акты образовательного учреждения не могут противоречить его уставу. Именно устав образовательного учреждения в силу его правового статуса конкретизирует академические свободы образовательного учреждения, пределы и порядок пользования ими, регулирует образовательную и научную деятельность. Согласно Уставу университета научно- педагогические работники имеют право определять содержание учебных дисциплин и курсов в соответствии с государственными образовательными стандартами высшего и послевузовского профессионального образования. Таким образом, право преподавателя определять содержание учебных дисциплин и курсов ограничено обязанностью преподавателя действовать в соответствии с государственными образовательными стандартами.

Образовательная продукция имеет формальное выражение, необходимое для систематизации и упорядочения процессов присвоения государственных статусов. Особым видом образовательной продукции являются учебные программы.

Учебная программа – это учебно-нормативный документ, определяющий назначение и место учебного предмета в системе подготовки специалистов, цели его изучения, содержание учебного материала, определяющее, как правило, объём подлежащих усвоению знаний.

Учебная программа фактически предопределяет содержание подготовки специалистов, поэтому так важно критически анализировать данный документ не только во время экспериментальной апробации на соответствие целям и задачам, условиям эксперимента, но и на этапе, когда инновационная учебная программа претендует на статус типовой и превращается при условии получения статуса в документ рекомендательного характера.

К инновационным учебным программам обычно относят авторские и компилятивные.

Учебная программа играет важную роль в инновационной деятельности преподавателя, так как модель учебной программы может отвечать не только на вопрос «что преподавать», но и «как преподавать». Традиционно так сложилось, что проблема «как преподавать» для большинства вузовских преподавателей является второстепенным, да и не только для преподавателей. Между тем, от совокупности методических приемов и навыков, которыми владеет преподаватель, эффективность учебного процесса зависит ничуть не меньше, чем от объема его теоретических знаний. Это отчетливо видно на примере новых методологических подходов в юридическом образовании, например, клинического юридического образования, являющегося как раз средством формирования новой методологии вузовского образования Казахстана. Исследователи отмечают, что посредством клиник в систему отечественного образования внедряются:

а) демократический стиль отношений между преподавателем и студентом (в противовес авторитарному стилю, характерному для системы образования в целом);

б) педагогика сотрудничества (студент становится равноправным участником образовательного процесса);

в) индивидуальный подход к студенту (соотношение преподавателей и студентов в клинике должно быть 1:5, 1:8, не более);

г) защита прав человека как значимая составляющая профессиональной деятельности юриста (права человека в ходе работы клиники становятся не простым сотрясением воздуха, а реальным делом);

д) компонент обучения практическим навыкам, который органично дополняет полученные в вузе теоретические знания. Следовательно, учебная программа, которая будет основываться на принципах клинического юридического образования, будет диктовать преподавателю определенную методику преподавания и, соответственно, ограничивать его академическую свободу.

Каково место юридических клиник в учебном процессе? На наш взгляд, это скорее связующее звено между традиционным учебным процессом и будущей практической деятельностью, что позволяет студентам под контролем юристов-профессионалов плавно перейти от массива полученных в вузе теоретических знаний к работе с реальными людьми и их проблемами.

Вполне вероятно, что устав университета должен закрепить некоторые, имеющие особое значение для организации учебного процесса, рабочие документы преподавателя.

Однако, в данном случае речь идет о другом. Интеграционные процессы в образовании требуют особого внимания к формированию умений студентов работе с текстами, так как на западе студент должен будет уметь представлять свои

достижения, прежде всего в виде письменных работ с условным названием «ЭССЕ». Пока такая форма отчётности не нашла своего отражения в уставе университета, однако по решению учёного совета университета согласно уставу в перечень видов занятий и форм познавательной деятельности студента, который не является исчерпывающим, может быть включены и дискуссии, и эссе, и другие инновации и, таким образом, легитимизированы и предложены профессорско – преподавательскому составу для их реализации в учебном процессе, Эссе пишет каждый студент. Количество подобных письменных работ может быть значительно. И, если к эссе будут предъявляться требования подобные тем, которые предъявляются к привычному нам реферативному исследованию, то возникает проблема модернизации структуры нагрузки преподавателя, и опять же возникает вопрос, как отразить в расписании время общения преподавателя и студента в форме консультативного занятия – новой для нас формы учебных занятий. Необходимо, таким образом, гармонизировать тематическое планирование учебной дисциплины и нормативного акта – расписания занятий, не говоря уже о нагрузке преподавателя и оплате его труда. Опыт экспериментального преподавания показывает, что целесообразно в локальных актах только обозначить проведение текущей и промежуточной аттестации, но не навязывать преподавателям унифицированных форм контроля результатов учебной деятельности обучающихся. Желательно предоставить преподавателю право самостоятельно избирать формы и виды оценивания достижений студента, и затем отразить их в своём тематическом планировании.

Итак, в уставе может быть закреплено, что деятельность профессорско – преподавательского состава осуществляется на основе трудового договора, индивидуального плана работы преподавателя, тематического планирования по тем учебным дисциплинам, которые включены в учебную нагрузку преподавателя и закреплены в его индивидуальном плане работы.

Учебная программа по учебной дисциплине не должна входить в этот перечень, если она типовая. Составление же авторских и экспериментальных программ, а также руководство ими в своей деятельности – добрая воля преподавателя, и регламентации не подлежит.

Нам также не кажется обоснованным мнение о том, что учебная программа дисциплины может выступать в качестве договора между преподавателем и студентом, подтверждаемым их подписями. Непонятна, прежде всего, юридическая природа такого договора. Кроме того сам документ «учебная программа» не соответствует понятию «нормативный договор». Более того согласно уставу студент университета обязан выполнять требования образовательной программы высшего профессионального образования.

- посещать обязательные учебные занятия, соблюдать правила внутреннего трудового распорядка университета, независимо от того, за счёт каких средств он получает образование.
- выполнять в установленные сроки все виды заданий, предусмотренные учебными планами и программами.
- сдавать все экзамены и зачёты и проходить другие виды аттестации в строгом соответствии с учебными планами и программами в установленный срок.

- студент может быть отчислен из университета за нарушение учебной дисциплины.

Таким образом, студент имеет договор с образовательным учреждением, а не с конкретным работником образовательного учреждения.

Иное дело, если учебная программа входит в приложение к договору об образовании или к договору предоставления платного образования. В этом случае абитуриент знакомится с содержанием и формами своего возможного образования наряду с государственными стандартами и образовательными программами и, если он согласен, то заключает договор. Но и в этом случае университет оставляет за собой право корректировать содержания этих документов. Преподаватель вуза в настоящее время не работает индивидуально с каждым студентом, он работает с учебной группой, что и определяет характер его требований как всеобщий. В результате его деятельность в определённой степени формализована. Следовательно, студент без всякого сомнения имеет право ознакомиться с тематическим планированием, с учебной программой, но его одобрения или согласия в данном случае не требуется, поскольку он уже заключил договор с образовательным учреждением на образование определённого уровня.

Вместе с тем, на наш взгляд, гармонизация европейских систем образования всё – таки должна начинаться не с регламентации педагогических отношений.

Кроме этого в юридическом образовании есть и другие объективные факторы влияющие на учебный процесс . Одним из таких факторов является зависимость содержания отраслевых дисциплин от состояния законодательства. Ограничение методической и креативной свободы университетских преподавателей, навязывание им сомнительных технологий может вызвать отторжение идей Болонского движения и, несомненно, скажется на качестве обучения. Тем более что методическая свобода преподавателя ни в коей мере не мешает созданию системы зачётных единиц, как того требуют заявленные ориентиры – мобильность, признание, доступ к рынкам труда.

Вместе с тем, назрела потребность в методических рекомендациях, обобщающих опыт инновационной деятельности университетов, реализующих внедрение в Болонский процесс. Эти рекомендации оказали бы серьёзную помощь тем, кто систему обучения на основе компетентностного подхода.

Всё это актуализирует проблему юридического закрепления новизны образования, под которыми понимаются изменения, направленные на совершенствование и улучшение образовательного процесса, образовательных технологий и методов, иных компонентов системы образования. Прежде всего, речь идёт об унификации локальных актов образовательных учреждений, обеспечивающих организацию учебного процесса в русле Болонского процесса, качество образования.

Аратұлы Қ.А.
*ал-Фараби атындағы ҚазҰУ заң
факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының
аға оқытушысы, Ph.D докторы*

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ КӘСІПТІК БАҒДАРЛАУ

Қазақстанның білім беру жүйесінің өзгеруі адамдардың, қоғамның, мемлекеттің экономикалық, инновациялық және халықаралық даму қажеттіліктері басқа тұрғыдан жүзеге асырылып жатқанын көрсетеді. Сол себепті тұлғаның, содан кейін көпшіліктің кәсіби таңдауына, сәтті кәсіптілігіне және кәсіби біліктік өзін жүзеге асыруына жақсы шарттар жасалуы тиіс.

Түйінді сөздер: ЖОО, қоғам, білім беру, кәсіптік бағдарлау, мамандық, біліктілік, студент, университет, инновация, пәндер, курс, мемлекет

Aratuly K. A.
*senior teacher of chair of Criminal law,
criminal process and criminalistics of law faculty
of Kazakh national university named al-Farabi*

VOCATIONAL ORIENTATION WORKS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Updating of the Kazakhstan educational system in accordance with the modern queries of man, society and state, necessities of development of innovative economy, by modern international progress of education trends is stipulated quality change of professional orientation. It provides creation of favourable terms for professional self-determination of personality, successful self-realization in professional activity.

Keywords: Higher educational establishment, society, education, vocational orientation work, speciality, qualification, student, university, innovation, discipline, course, professional activity, state.

Қазақстанның білім беру жүйесінің өзгеруі адамдардың, қоғамның, мемлекеттің экономикалық, инновациялық және халықаралық даму қажеттіліктері басқа тұрғыдан жүзеге асырылып жатқанын көрсетеді. Сол себепті тұлғаның, содан кейін көпшіліктің кәсіби таңдауына, сәтті кәсіптілігіне және кәсіби біліктік өзін жүзеге асыруына жақсы шарттар жасалуы тиіс.

Қазақстан Республикасының Президенті өзінің кезекті жолдауында бізге бәсекелестікке төтеп беретін сапалы мамандар мен дені сау жұмысқа жарамды адамдар керек деген болатын. Сол бағыттарда тиісті тапсырмалар беріліп, қазіргі таңда шаралар жүзеге асырылып жатыр. Осы бағыттарда жоғары оқу орындары да кәсіптік бағдарлау шараларын жана тұрғыдан қарастырып жатыр.

Жоғары оқу орындарындағы кәсіптік бағдарлау мақсаттарына мыналар жатады: болашақ мамандарды дайындауға сәйкес келетін педагогикалық жеке-таңдаулы

ұйымдастырушылық, оқушылардың кәсіби потенциалының дамуы, оларды еңбекпен қамту технологияларына, кәсіби мобильдікке үйрету. Жоғары оқу орындарында білім алып жатқандарды кәсіптік бағдарлау жұмыстары жоғары білім алу кезеңінде жүзеге асырылады. Оның қажеттілігі үзіліссіз білім алуды қамтамасыз ету, кәсіби бағдарлау нысандары мен әдістерді алға қою талаптарымен байланысты.

Жоғары оқу орындарында оқитындарды кәсіби дайындау бағдарламалары оқу курстары мен дәрежелері есебінде кәсіби бағдарлау жұмыстарының белсенді нысандары мен әдістерін, ойындарды, психотехникалық ережелерді пайдалану арқылы жасалады. Жоғары оқу орнындағы бакалавриат, магистратура профильдерін таңдау кезінде болашақ мамандықты танып білу үшін университет оқушыларға білім алу курстары арқылы, арнайы пәндер арқылы танысу мүмкіндіктерін береді.

Осы кезеңнен кейін дайындық сапасы мен жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін көтеру ары қарайғы әлеуметтік серіктестіктермен кең мүмкіндіктерді пайдалану арқылы және басқа оқу орындары мен жұмыс берушілермен қарым-қатынас жасау арқылы жүргізіледі.

Осы әлеуметтік байланыстың университеттік консорциумы университеттің өндірістік ұйымдармен қарым-қатынас жасауына, оқушылардың тәжірибе өту базаларын кеңейтуге, студенттік бизнес-инкубаторлар жасауына, студенттер және жұмыс берушілер арасында ғылыми-инновациялық жобалар мен конференциялар өткізуге бағытталған. Кәсіптік бағдарлаудың тағы бір мақсаты халықаралық басты жоғары оқу орындарымен қарым-қатынас жасау және қажетті уақытқа байланыс ұстау. Мысалы, университетте мамандық бойынша оқуды жалғастыру мүмкіндігі болмаған жағдайда шетелдік оқу орнына екі жақты келісім арқылы түсу мүмкіндігі, кейін қайта қайтып келу немесе қарапайым студенттік алмасу тәжірибесі, екі жақты диплом алу мүмкіндігі және т.б.

Қазіргі таңдағы университеттердің түлектері бәсекелестік алғышарттарымен жұмыс нарығында дайындық нәтижелерінің кешенді көрсеткіштерімен, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды игеру мүмкіндіктерімен, бағдарламалық жүзеге асыруды қамтамасыз етумен, кәсіби таңдау жүргізумен, кәсіби бейімделу мүмкіндіктерімен, студенттердің жеке және кәсіби нәтижелеріне мониторинг жүргізумен сипатталатын жұмыстық және мамандық кәсіби бағытты қалыптастырумен байланысты ортада еріксіз дамып келеді. Бір жағынан ол жастарға ауыр орта, екінші жағынан заман талаптарына сай болу барлық адам баласының басты мақсаты.

Мамандарды арнайы дайындау кезінде белгілі курстарда тәжірибелік ұйымдармен кеңес беру, жұмысқа шақыру, жетекшілік ету немесе түрлі тренингтер өткізу мақсатында кездесулер ұйымдастыру. Сол үшін студенттерді қажетті мөлшерде ақпараттандырып отыру қажет және тиісті мөлшерде қадағалау іс-шараларын жүзеге асыру керек.

Сонымен жоғары оқу орындарындағы кәсіптік бағдарлау жұмыстары жоғары біліктілікті кадрларды білім беру кеңістігінде дайындық сапасын көтеруге мүмкіндік беретін алғышарттардың бірі болғалы.

Арын А.А

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының
оқытушысы*

Избасова А.Б

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының
аға оқытушысы*

Дүзбаева С.Б

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының оқытушысы*

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Қазақстан Республикасы ғылыми-техникалық прогрестің негізгі белгісі болып табылатын қоғамды ақпараттандырудың жаңа кезеңіне енді. Қоғамды ақпараттандыру - еліміздің экономикасын, мәдениетінің, ғылымының дамуының негізгі алғы шарты.

Қоғамдағы жаңа өзгерістер және оның тез ақпараттандырылуы мен даму жылдамдығы білім беруге қойылатын талаптарды да түбегейлі өзгертіп, қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін білім беру саласына төмендегідей міндеттерді қойып отыр: білім сапасын арттыру, әлемдік білім беру кеңістігіне ену, білім беру жүйесін ақпараттандыру, интернет желісін пайдалану, электрондық оқулықтар, мультимедиялық технологияларды пайдалану, телекоммуникациялық технологияларды пайдалану, қашықтықтан басқару және т.б.

Түйінді сөздер: ғылыми-техникалық прогресс, ақпараттандыру, интернет желісі, қашықтықтан басқару.

Aryn A.A

*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty*

*Assistant of Criminal Law,
Criminal Process and Criminalistics*

Izbassova A.B

*teacher of chair of Criminal law,
criminal Process and Criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Duzbayeva S.B.

*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty
Assistant Professor of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics*

EFFECTIVENESS OF DISTANCE LEARNING

Distance learning - the interaction between the teacher and the students are at a distance, which reflects all the typical learning process components (objectives, contents, methods, organizational forms, learning tools) and realized by means of specific Internet technologies or other means that provide for interactivity.

Distance learning - is an independent form of education, information technology in distance education is the driving agent.

Distance learning allows you to:

- reduce the costs of training (no costs for rent, travel education, both students and teachers, and so on);
- train a large number of people;
- improve the quality of education through the use of modern, three-dimensional digital libraries, etc.
- Create a unified learning environment (especially useful for corporate training).

Keywords: scientific and technical progress, information, internet, remote control.

Қазіргі таңда білім саласы қызметкерлерінің алдында тұрған басты мақсат - жаңа ақпараттық технологиялар арқылы білім мазмұнын жаңарту. Қазіргі заман қоғамын ақпараттандырудың басты бір бағыты білім беру жүйесін ақпараттандыру болып табылады.

Ақпараттық технология дегеніміз адам қызметінің барлық түрінің ақпаратын өңдейтін жүйелі және бұқаралық әдіс-тәсілдері мен амалдарының жиынтығы.

Кез келген педагогикалық технология ақпараттық технология болып табылады. Жаңа ақпараттық технологияға көшпей оқу-тәрбие процесінде білім беруді меңгеру мүмкін емес. Білім берудегі жаңа ақпараттық технология – оқу мен оқу-тәрбие материалдарын үйретуге арналған есептегіш техника мен инструменттік құралдардың жиынтығы, сондай-ақ ол есептегіш техника құралдарының оқу процесіндегі ролі мен орны, мұғалімдер мен оқушылардың еңбегін жетілдіруде оларды пайдаланудың түрі мен әдістері туралы ғылыми білімнің жүйесі.

Жаңа ақпараттық технология – мұғалімнің өз жұмыстарының әдістері мен ұйымдастыру түрлерін түбегейлі өзгертуге, оқушылардың жеке қабілеттелігін дамытуға, оқудағы пәнаралық байланысты күшейтуге, оқу процесін ұйымдастыруды үнемі жаңартып отыруға мүмкіндік береді. Жаңа ақпараттық технологияның негізгі ерекшелігі мұғалімдер мен оқушыларға өз бетімен және бірлесіп шығармашылық жұмыс істеуге шексіз мүмкіншілік туғызады.

Жаңа ақпараттық коммуникациялық технологияларды оқу-тәрбие үрдісіне енгізуде мұғалім алдына жаңа бағыттағы мақсаттар қойылады:

1. Өз пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешендер құру, әдістемелік пәндік Web –сайттар ашу;
2. Жалпы компьютерлік желілерді пайдалану;
3. Бағдарламалау ортасында инновациялық әдістерді пайдаланып, бағдарламалық сайттар, құралдар жасау. (мультимедиалық және гипермәтіндік технологиялар).
4. Қашықтықтан оқыту (Internet желісі) барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету .

Оқу - тәрбие үрдісінде телекоммуникациялық технологияларды қолданудың 2 жолы бар: оқушылар мен мұғалімдерді желімен жұмыс жасауға үйрету, дайын телекоммуникациялық жобалармен жұмыс жасауды ұйымдастыру, пәндік - әдістемелік Web –сайттар, Web –бетін құру.

Телекоммуникациялық технологияларды қолдану оқытушының білімін өздігінен жетілдіруге көмектеседі, оқытушының әдістемелік шеберлігі артады, сондай-ақ студенттердің шығармашылықтарының қалыптасуына өз үлесін қосады, олар әртүрлі телекоммуникациялық жобалар байқауына қатысуына мүмкіндік алады.

Жаңа ақпараттық коммуникациялық технологияны пайдаланудың төмендегідей артықшылығы бар: білім мазмұнын заман талабына сай болуы, болашақта қажетті білімді толығымен алу, білімді өздігімен меңгеру, өзін-өзі бағалай алуы, өз күшіне сенімділіктің болуы, өз жетістігін көре алуы, оқушыны ізденіске, шығармашылыққа бағыттайды.

Қашықтан оқытуды ендірудің тұжырымдамасы. Қазақстан Республикасының 2030 жылдарға дейін даму Тұжырымдамасында ашық оқу кеңістігі идеясы атап көрсетілген: «Аймақтық деңгейде білім сапасын көтеру мақсатында қашықтықтан-виртуальды оқытуды және жаңа білім беру технологияларын өңдеу, басу және ендіру қажет». Білім берудің жаңа парадигмасына оқытуда басты назар білім алушыға аударылады. Қашықтықтан оқытуда білім алушылар курс мазмұнын, оқу стратегиясы мен оқыту қорларын таңдауда және бақылауда кең мүмкіндікке ие. Қашықтықтан оқытудың көптеген қырларын ашатын анықтамалардың біреуінде «қашықтықтан оқыту - білім алуда оқытушыға немесе институтқа назар аударылмайтын, білім алушылардың жеке қажеттілігіне негізделген әдістеме. Білім алушыға көңіл аударылғаны соншалық, олардың қайда, қалай білім алып жатқаны бақыланып отырады. Бұл оқытушының ролін білім бастамасынан оқытудың менеджеріне дейін алмастырады. Аталған білім алу жүйесіне қол жеткізу үшін қашықтықтан оқыту әдісі мен жаңа ақпараттық технологиялардың артықшылықтары қолданылады» [1].

Еліміздің табысты әлеуметтік-экономикалық дамуы білім беру жүйесінде анықталған өзгертулерді қажет етеді, атап айтсақ, таңдап алынған бағытта қиын да күрделі мәселелердің шешімін таба білетін жоғары маманданған мамандарды дайындау. Бұл мақсатқа жету кең мүмкіндікті және әр түрлілікпен сипатталу үшін жаңа мазмұнды және оқыту формаларын енгізуді қажет етеді. Бұл мәселенің жетістікпен шешілуі білім беру орындары жаңа заман талабына сай білім беруді қамтып және бірыңғай оқыту кеңістігіне келтірілген «ашық жүйелерге» айналуы тиіс.

Қашықтықтан оқыту жүйесі - уақыт бойынша келісімге және кеңістікте тағайындалуға бейтарап, оқытушы мен студенттер арасында оқыту құралдарымен интерактивті (сұхбаттық), асинхронды және синхронды өзара әрекеттесу мақсатына бағытталған үрдіс. Сөйтіп, қашықтықтан оқыту деп:

- кейстік технологиясын;
- интернет-технологиясын;
- телекоммуникациялық технологиясын (ТВ технологиясын) немесе оқытудың барлық формаларындағы қолданылатын технологиялардың қосындысын түсінеміз.

Осы оқыту технологияларында қашықтықтан оқытуды үш категорияға бөлуге болады:

- педагогикалық технологиялары (дәстүрлі оқытудан білім алушының дәл ортада болуына көшу);

- оқытудағы ақпараттардың берілуінің технологиялары (баспалық технологиядан мультимедианы қолдануға көшу);

- оқытудағы ақпараттарды беру және оқу үрдісін қолдау технологиялары («бетпе-бет» әрекеттесуден Интернет арқылы коммуникацияларға өту) [2].

Қашықтан оқытуды ендірудің мақсаты. Қашықтықтан оқыту жүйесін құрудың мақсаты ақпараттық компьютерлік технологияларды қолдана отырып ҚР ғылымды және білім беру жүйесінің жұмыс істеу тиімділігін көтеру мақсатында географиялық, физикалық орыннан тәуелсіз халықты қашықтықтан оқытумен қамтамасыз ету. Қашықтықтан оқыту жүйесін құру оқу үрдісінің белсенділігін қамтамасыз ететін қашықтықтан оқыту мәселелерін, мақсаттарын іске асырады, Бұл білім алушының өз бетімен жұмыс істеу уақытының көлемі артуына және оқытушының үнемі оқу үрдісін қолдауына мүмкіндік береді. Салдар ретінде оқытушының кәсіпқорлығының сапасына жоғары талап қойылып, оның жұмысы кеңейеді, қиындайды, сабақ өту әдістемесі ақпараттық-байланыс технологияларын қолдану арқылы жетіледі.

Қашықтықтан оқытуда негізгі ақпаратты тасушы оқытушы ғана емес, сонымен қатар оқу-әдістемелік құралдарының мазмұны маңызды роль атқарады. Білім алушылардың оқылатын пәнге деген қызығушылығы артып, ғылыми зерттеулерге бағыт алып, оқытушымен өзара белсенді әрекетте болуы керек.

Қашықтықтан оқыту - электрондық және телекоммуникациялық құрылғыларды пайдалану арқылы оқу-танымдық қызметтері әдістемелік тұрғыдан жан-жақты және жеке тұлғаны дамыту барысында алыстағы білім беру мекемелеріндегі ұйымдастырылған оқыту процесі болып табылады. Бұндай оқыту оқу процесіндегі құралдар, әдістер, формалар арқылы педагогикалық қарым-қатынас мұғалім мен үйренуші арасында жүргізілетінімен ерекшеленеді.

Қашықтықтан оқыту технологиясы қазіргі кезде бүкіл әлем бойынша алдыңғы қатарлы технологиялардың бірі болып табылады. Қашықтықтан оқыту технологиясының артықшылығы – оқыту барысында қолданылатын мультимедия жүйесінде оқытылатын оқыту бағдарламаларын оқушылар тез қабылдайды және оқу өзіне ыңғайлы жерде, тиімді уақытта жүргізіледі.

Қашықтықтан оқыту жүйесінің негізгі мақсаты – жеке адамды интеллектуалды дамыту, ақпаратпен жұмыс жасай білуге үйрету және оның ерекшелігі – ол өзіндік оқыту жүйесіне жатады.

Қашықтықтан оқыту технологиясы бойынша оқытушының негізгі міндеті білім алушының келесі түрдегі орындалатын өз бетінше жұмысын басқару болып табылады: туындайтын мәселелерді қарастыру; мақсат пен міндеттерді қою; білім, тәжірибелерді беру; ұйымдастыру қызметі; білім алушылардың арасында өзара байланысты ұйымдастыру; оқу процесін бақылау. Тыңдаушылар қашықтықтан оқыту кезінде білім беру процесінің негізін қолайлы уақытта, ыңғайлы орында, тиімді темптегі өз бетінше жұмыс құрайды. Сондықтан тыңдаушылар өз бетінше жұмыстың техникасы мен әдістемесін, жоғарғы деңгейде білімді өз бетімен толықтыру негіздерін меңгеруі қажет. Сонымен бірге нәтижелі түрде оқу үшін жаңа ақпараттық технологияның құралдарымен жұмыс істей білуі тиіс [3].

Қашықтықтан оқыту — адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқыту ұғымын кең мағынада алсақ, бұл – тыңдаушылар мен оқытушылардың бір-бірінен кеңістікте алыстатылған оқу формасы. Ал, тар мағынадағы қашықтықтан оқу ұғымы тыңдаушылар мен оқытушылар арасындағы, сонымен қатар тыңдаушылардың өзара белсенді ақпаратпен алмасуын қарастыратын және жоғарғы дәрежедегі қазіргі жаңа ақпараттық технологияларды (аудио-визуальды құралдар, дербес компьютерлер, телекоммуникация құралдары, т.б.) пайдаланатын белгілі бір тақырыптар, оқу пәндері бойынша ұйымдастырылатын оқу процесі. Қашықтықтан оқытуда интерактивті құрылғыларды қолдану білім беру жүйесінде үлкен рөл атқарады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес қашықтықтан оқыту технологиялары бойынша оқытуды ұйымдастырдың негізгі ережелері Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім департаментімен әзірленген және ұсынылған және Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 4 маусымдағы № 266 бұйрығымен бекітілді және іске қосылды. Бұл стандарт Қазақстан Республикасының жоғарғы, жоғарғы оқу орнынан кейінгі және қосымша кәсіптік білім беру өрісінде қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға қойылатын жалпы талаптарды белгілейді [4].

Қашықтықтан оқыту технологиялары, жоғарғы және қосымша кәсіптік білім беретін, білім беру қызметін жүргізуге лицензиясы бар білім беру ұйымдарында, олардың ведомстволық бағыныстылығына және меншіктік түрлеріне қарамастан, қашықтықтан оқыту технологиялары бойынша білім алуы рұқсат етілген олардың барлық өткізетін білім беру бағдарламалары бойынша іске асырыла алады.

Білім беру ұйымдарының білім алушылары және қызметкерлері қашықтықтан оқыту субъектілері болып табылады. Қашықтықтан оқыту технологиясы бойынша білім беру бүкіл оқу жоспары бойынша жүргізіледі.

Білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқыту технологиясы оқыту процесін ұйымдастыру, әдістемелік, ақпараттық және техникалық сүйемелдеуді қамтамасыз етілуін іске асыратын арнайы бөлімшелер құрылады [5].

Ұйренушілерді қашықтықтан оқыту оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету үшін, білім беру бағдарламалық пәндері бойынша электрондық оқу-әдістемелік кешендер болуы керек.

Электронды оқыту-әдістемелік кешендерді дайындау курсыз әзірленушілердің бекітілген жұмыс оқу бағдарламасы бойынша, типтік оқу бағдарламасымен сәйкес әзірленуі керек. Электрондық оқу-әдістемелік кешенінің қызметі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес болуы тиіс.

Қашықтықтан оқуды жүзеге асырушы білім беру ұйымы оқу материалдарын, телекоммуникациялық және спутниктік байланыс арналарынан берілуге арналған материалдары, мемлекеттік аттестаттаудың қортындылық, аралық және ағымдық материалдарын дайындайды, көбейтеді және олармен әрбір білім алушыны қамтамасыз етеді.

Қорытындылай келе, Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында орта білім берудің мақсаты – жылдам өзгеріп отыратын дүние жағдайларында алынған терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі іске асыруға, өзін-өзі дамытуға және өз бетінше дұрыс, адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру деп көрсетілген. Осы мақсатқа жету үшін үнемі оқытудың жаңаша, тиімді әдістері мен технологияларын іздестіріп, пайдалануымыз қажет. Дәл қазіргі уақытта қарқынды дамып келе жатқан қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану, көздеген мақсатымызға жетуге мол мүмкіндік береді. Сондықтан бұл тақырыптың өте өзекті екендігі күмән келтірмейді. Ал осы мақалада келтірілген барлық тұжырымдар қашықтықтан оқытудың енгізілуі, қолға алынып оған баса назар аударылуы еліміздегі білім беруді жетілдіру және дамыту жолындағы сәтті қадамдардың бірі [6].

Алайда қашықтықтан оқытудың бірқатар мәселелері де бар. Олар:

- қашықтықтан оқытуда студенттердің уақытын үнемдеу және ақпараттық қызмет көрсетуді жақсарту;
- ақпараттарды тарату, өңдеу, жинау сатыларын қамтитын міндетті стандарттарды қолдана отырып, мемлекеттік органдар жүйесіне және ақпараттық қорлар жүйелік интеграциясы үшін жағдай жасау;
- веб мазмұнда жарияланған ақпараттардың жетуінің шапшандығын, нақтылығын, өзектілігін және қайшылықсыздығын қамтамасыз ету;
- жүйелер арасында өзара әрекетті ақпараттық қамтамасыз етудің тиімді механизмін құру;
- ақпараттарды өңдеу және жинауда процедуралардың көшірмелерін жібермеу;
- реалды уақытта оқу-әдістемелік кешенді профессорлық-оқытушылар құрамына ұсыну мүмкіндіктері;

- ашық ақпараттық қоғам жағдайында педагогикалық ұйымда және білім беру мекемелерінде қалыптық құқықтық және методологиялық қор құру;
 - халықаралық және ұлттық индикаторлар бойынша білім беру жүйесінің дамуына мониторинг жасау;
 - ақпараттық компьютерлік технологияларды, қашықтықтан оқыту жүйесін және электрондық оқыту қызметін қолдана отырып жастар мен педагогикалық ұжымды жаппай оқыту;
 - жоғарғы білімді компьютеризациялау [7].
- Аталған мәселелер шешіліп, қашықтықтан білім беру технологиясы қолға алынып, даму жолына түссе нұр үстіне нұр болатыны сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартыны. Қашықтықтан оқыту технологиялары бойынша оқытуды ұйымдастырдың негізгі ережелері. ҚР МЖМБС 2009
2. Қ.Бұзаубақова «Жаңа ақпараттық коммуникациялық технологияларды оқу-тәрбие процесінде қолдану», Тараз мемлекеттік педагогикалық институты, Тараз қаласы.
3. Баймуханбетова Ж.С. «Бағдарламалау бойынша қалалық қашықтықтан оқыту олимпиадасының қатысушылары үшін интерактивті сабақ жүргізу әдістемесі». Өскемен қаласының ресурс орталығы.
4. www.google.kz
5. www.kaznu.kz
6. www.sabak.kz
7. www.goroo.ukg.kz

Атаханова Г.М.

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және криминалистика
кафедрасының професоры міндетін атқарушы, з.ғ.к.*

Маликова Ш.Б.

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және криминалистика
кафедрасының профессоры міндетін атқарушы, з.ғ.к.*

ҚҰҚЫҚТЫҚ ОҚУ ТӘЖІРБИЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУ МЕН ӨТКІЗУ

Бұл мақалада болашақ заңгерлерді оқу тәжірибесі арқылы мектептегі ғылыми әдістемелік жұмысқа даярлау қажеттігі мен оны іске асыру әдістемесінің жеткіліксіздігі арасында қарама-қайшылық зерттеледі. Құқықтық бакалаврларын даярлау жүйесінде кешенді құқықтық оқу тәжірибесі теориямен өзара тығыз

байланыса отырып, студенттердің ғылыми білімнің шынайлығына көз жеткізуіне ықпал етеді.

Түйін сөздер: құқықтық білім, бакалавр, тәжірибие, бағдарлама, кәсіптік оқу.

Atakanova G. M.

candidate of jurisprudence, lecturer of chair of criminal law, criminal trial and criminalistics of law department of the Kazakh national university of a name of al-Farabi

Malikova S.B.

candidate of jurisprudence, lecturer of chair of criminal law, criminal trial and criminalistics of law department of the Kazakh national university of a name of al-Farabi

LEGAL TO UNITE EDUCATIONAL TO CONDUCT PRACTICAL WORKER

On insufficiency of methodology him realization necessity for school scientific methodical to work cooking reading of the future in it the article lawyers through experience opposition is investigated. Bachelors of legal experience reading complex legal on system cooking associated by a metatheory mutually densely, influences scientific knowledge to convince students.

Keywords: legal knowledge, bachelor, program trade studies.

Құқықтық білім беру аясында бүгінгі мамандарды құқық жөніндегі білімді тасымалдаушы ғана емес, сонымен қатар құқықтық және педагогикалық мәдениетті алып жүруші тұлға ретінде қалыптастыру маңызды. Студенттер меңгерген білімдері мен әрекет ету тәсілдерін қайта жасаушы емес, оларды жаңа жағдайда өзбетінше пайдалана біліп, меңгергендерін жаңа оқу және практикалық міндеттерді шешуде пайдалана білулері қажет, яғни қайталушы емес, керісінше қайта жасаушы әрекетті орындауға әзір болуы керек.

Заңгерлерді даярлайтын факультеттер мен кафедралардың жұмыс бағдарламаларымен, тәжірибелерімен танысу, жеткілікті оқу және жұмыс бағдарламаларының жоқтығын, нақтырақ айтқанда кәсіптік оқыту құқықтық оқу тәжірибе барысында ғылыми танымдық жұмыстарына даярлау мүмкіндіктерінің толық анықталмағанын; кешенді тапсырмалар жүйесінің жасалмағанын, құқықтық оқу тәжірибесінің тиімділігін арттыратын әдіс-тәсілдердің, шарттардың айқындалмағанын; әдістемелік нұсқаулардың; негізгі құрал ретіндегі оқытудың жана ақпараттық технологияларын кеңінен қолданудың психологиялық-педагогикалық және дидактикалық негіздерін жасауға бағытталған теориялық зерттеулердің толыққанды жасалмағанын көрсетті.

Болашақ заңгерлерді кәсіби даярлау жүйесіндегі маңызды қатарлардың бірі. Ол студентті теориялық оқыту мен оның болашақта өзбетінше әрекет етуге әзірлігінің арасын байланыстырушы қатар. Құқықтық оқу тәжірибесін ұйымдастыру мен өткізу – оның дамуы мен қызметінің жоғары деңгейін қамтамасыз ететін барлық құрама бөліктерінің өзара байланысымен, кіріктірушілігімен сипатталатын бұл бір тұтас үдеріс. Заңгерлерді даярлау жүйесінде оқу тәжірибелерін жетілдіруге мемлекеттік деңгейде де баса назар аударылуда. Оған дәлел Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 07 желтоқсандағы № 1118 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: «Білім алушылардың практикалық дағдыларын дамыту үшін оқу жоспарларындағы кәсіптік практиканың үлесі 60 %-ға дейін ұлғаятын болады» деп атап көрсетілген

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» делінген. Осыған байланысты оқытудың басты мақсаты әрбір студенттің өз тәжірибесін, мүмкіндіктерін, шығармашылық әлеуетін жүзеге асыруына жан-жақты жағдай туғызу болып табылады.

Осындай міндеттердің шешімі жоғары педагогикалық білім беретін жоғары оқу орындарының оқу бағдарламалары мен оқу жоспарларына өзгерістер енгізуді қажет етеді.

Демек, болашақ заңгерлерді оқу тәжірибесі арқылы мектептегі ғылыми әдістемелік жұмысқа даярлау қажеттігі мен оны іске асыру әдістемесінің жеткіліксіздігі арасында қарама-қайшылық бары анық байқалады. Құқықтық бакалаврларын даярлау жүйесінде кешенді құқықтық оқу тәжірибесі теориямен өзара тығыз байланыса отырып, студенттердің ғылыми білімнің шынайлығына көз жеткізуіне ықпал етеді және оның тұлғалық әрі кәсіби құзыреттілігінің дамуына жағдай жасайтын оқыту формасы.

1. Құқықтық оқу тәжірибесін ұйымдастыру мен өткізу – оның дамуы мен қызметінің жоғары деңгейін қамтамасыз ететін барлық құрама бөліктерінің өзара байланысымен, кіріктірушілігімен сипатталатын бұл бір тұтас үдеріс. Студенттердің құзыреттілігін қалыптастыру үдерісінде кешенді құқықтық оқу тәжірибесінің негізгі міндетін: оқыту, зерттеушілік, тәрбиелеушілік, дамытушылық, кіріктірушілік, кәсібибағдар берушілік қызметтер құрайды.

Құқықтық оқу тәжірибесінің мазмұны әртүрлі деңгейдегі зерттеу тапсырмаларының жүйесін бейнелейді. Болашақ заңгерлерді кәсіби даярлау жүйесіндегі маңызды қатарлардың бірі. Ол студентті теориялық оқыту мен оның болашақта өзбетінше әрекет етуге әзірлігінің арасын байланыстырушы қатар. заңгерлерді даярлау жүйесінде оқу тәжірибелерін жетілдіруге мемлекеттік деңгейде де баса назар аударылуда. Оған дәлел Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 07 желтоқсандағы № 1118 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: «Білім алушылардың практикалық дағдыларын дамыту үшін оқу

жоспарларындағы кәсіптік практиканың үлесі 60 %-ға дейін ұлғаятын болады» деп атап көрсетілген

2. Ол сонымен қатар, құқықтық оқу тәжірибесі жағдайында жаңа құқықтық білім іздеуде белсенділіктерін және дербестіктерінің дамуына көмектеседі.

3. Зерттеушілік әрекетті қалыптастырудың әдістемелік шарттары: оқытушының теориялық және әдістемелік дайындығы; практикалық оқытудың әртүрлі әдістерінің өзара байланысы; студенттердің зерттеушілік әрекеттерін ұйымдастырудың топтық және жеке тәсілдерін үйлестіру. Құқықтық оқу тәжірибесінде зерттеушілік іскерліктерді дамыту әдістемесінде зерттеудің практикалық әдістері: мәліметтерді және құқықтық материалдарды жинақтау, оларды өңдеу, сараптау, зерттеушілік мазмұндағы практикалық тапсырмаларды орындау басым болады

Бижанова А. Р.

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және криминалистика
кафедрасының профессоры міндетін атқарушы, з.ғ.д.*

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАРЫ ЖҮЙЕСІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚҰРАЛДАРЫ

Жоғары оқу орындарындар жүйесі, оқыту, білім беру, инновациялық құралдар, білім саласындағы инновация, инновация түрлері

Bizhanova A. R.

*al-Farabi Kazakh national university,
associate professor Department of Criminalistics,
Criminal law and Procedure*

In this article the author considers application questions in obucheniye of effective innovative remedies in higher educational institutions.

Заманауи тұрғыдан алғанда «білім» ұғымы «оқыту», «тәрбиелеу», «даму» сынды терминдермен тығыз байланысты қалыптастырды. Алайда, «білім» сөзін ағартушылықпен байланыстырмай тұрып-ақ, ол кең мағынаға ие болған. Сөздікте «білім» деген зат есімнің етістігі «білім беру», ол «қалыптастыру», «күру» немесе қандай да нәрсені «дамыту» деген мағынаны береді. Жаңа нәрсені жасау – бұл инновация.

Сонымен білім шын мәнісінде инновация болып табылады.

Білімді реформалау және модернизациялау концепциясына орай осы іске асырудың бар ауыртпашылығы білім саласындағы қаржы-шаруашылық қызметтерін жүргізумен қатар ондағы жауаптылық білім мекемелеріне жүктеліп отыр.

Енді сол «инновация» мәселесіне тоқталсақ. Экономистер инновацияны нақты технологиядағы ғылыми жаңалықтарды ашу деп түсіндіреді. Инновациялық өзгерістердің тиімділігі келген пайдамен өлшенеді. Ал, әлеуметтік және білім салаларында инновация өмір сүру сапасын жақсартумен ғана бағаланады. Білім саласындағы инновацияның пайдалы, пайдасыз тұстарын анықтау өте қиын. Жаңа инновациялық технологияны білім саласына енгізсек, оның нәтижесі ұзақ уақыттан соң анықталады. Сондықтан да бұны білім саласына енгізу қауіпті де [1, 82-83 бб.].

Білімнің әлсіреуін кризиспен де түсіндіруге болады. Бұл ретте инновацияны кризиске төтеп беруші, тығырықтан алып шығушы фактор ретінде қараған жөн.

Білім саласындағы инновация әруақытта да оңтайлы нәтиже бере бермейді. Инновацияның тағы бір қиын тұсы бар, ол инновацияны енгізу технологиясымен де байланысты. Инновациялық процесс қалыптасып, мазмұнды дамып және жаңа нәрсені ұйымдастыра алуы тиіс. Ол ғылыми жаңалықтар немесе идеяның әлеуметтік сипат алатын ережелер мен құралдарынан тұрады.

Әрине, инновацияның түрлері көп. Осы тұста М.В. Богусловскиймен ұсынылған инновация түрлерін атап кетсек (деңгейіне қарай) [2]:

1. Ретроинновация, бұрын қолданған жағдайда заманауи талаптарға сай етіп өзгертілген күйде ұсыну. М., гимназия, лицей...

2. Аналогиялы инновация, яғни қолданыстағы көпшілікке мәлім бағытты жеке модификациялау. М., рейтингтік бағалау кезінде 1000 балл шкаласы немесе модуль мен толықтыру.

3. Комбинаторлы инновация, мұнда бірнеше көпшілікке мәлім блоктар біріктіріліп, жаңа сапалы нәтиже жасау.

4. Мәнді комбинацияда қоғам үшін тіптен жаңа бағыт ашылады.

Осы аталған инновацияның типтерінің негізінде отандық білім берудің инновациялық аумағын сипаттай беруге болады. Мысалы, білім саласындығы инновация деп оқыту, сабақ беруді ұйымдастырудың жаңа әдісі, білімнің мазмұнын қалыптастырудың жаңалықтары, білім сапасын бағалаудың жаңа әдістемелері.

Инновацияны білім беруді дамытушы фактор ретінде бір жағынан жүйе деп, ал екіншіден инновациялық қызмет ретінде түсінуге болады.

Соңғы жылдары қоғамда білім саласы мен ғылыми зерттеу жұмыстарының даму жағдайы инновациямен байланыстыра отырып, бірыңғай білім және ақпараттық кеңестікті қалыптастыруға бағыт алды, деп сенімді айта аламыз. Адамдарды жаңа тұтас әлемтану және әлемді сезіне алу мүмкіндігін қалыптастырудың бүгінде қаншалықты қажетті екендігін мойындап жатырмыз. Мұндай адам өмір сүрудің мақсатын, адам мен адамның, адам мен табиғаттың, қоғам мен табиғаттың арасындағы қатынастардың жайлы сипат алуын түсіну мүмкіндігіне ие болады. Бұл күрделенген қоғамда бағыт-бағдар ұстаудың ең төменгі шегі болмақ.

Соңғы мыңжылдықта мынадай жаңа ұғымдар лексиконға ене бастады: ақпараттық цивилизация, технотронды қоғам, өзекті компьютерлік байланыс т.б.

Соңғы кездерде ақпараттың өзі жоғары оқу орындарында негізгі ресурсқа айналған. Заманауи қоғамның күрделенгені соншалықты студенттерді оқыту барысында алғашқы курстың өзінде-ақ зор ақпарат әлемінде бағыт алуы үшін

қажетті оқытудың техникалық құралдарынсыз бір де қадам жасай алмайтындай халге жеткенбіз. Ақпараттарды шектен тыс көбейіп бара жатқаны да жалған емес.

Бұл тығырықтан шығудың жолы жоғары оқу орындарында кәсіби мамандарды оқытудың құралдарын, мультимедиялық құралдарын, технологияларды пайдалану жүйесін қалыптастыруды мақсат еткен дұрыс.

Қалыптасқан бірыңғай ақпараттық кеңестікті соңғы жылдардағы ұлы жаңалық, ол жаңа ортаны игеру және адамзат цивилизациясының экспанциясы ретінде қабылдауға болады. Бұл құбылыстың тыңғылықты нәтижесі объективті шындықтың күрделенуі болып табылады. Заманауи объективті ақиқат келесі шартты 3 компоненттерден тұрады: классиктік ақиқат, оның дәстүрлі ақпараттық инфрақұрылымы, виртуальды байланыс шындығы және алғашқы екеуінің арақатынасы. Бұл ақиқаттың құрылымы бүкіл адамзат цивилизациясын түбегейлі өзгертеді. Экспанция мен виртуалды ортадағы қызметтердің бағыттары барлық салалардың, атап айтқанда білім, ғылым, мәдениет, әлеуметтік-мәдени қызмет, тұлғалардың арасындағы байланыс, бизнес құрылымдарында мамандарға жаңа талап жүктейді. Заманауи маман алдыменен барлық жағынан алғанда кәсіби қызметке дайын болуы тиіс.

Алайда, жоғарыда аталғандай соңғы кездерде ақпараттар аясы күн санап өсуде. Отандық дәстүрлі ғылымның талабы бойынша студент білімді болуы шарт еді, себебі білім бұл үлкен күш иесі, адамның тағдыры оның қолында болып келді. Бірақ та заманауи адамзат цивилизациясында күрделі өзгерістер туындауда: басты мәселе белгілі бір тақырыпта мүмкіндігінше көп ақпарат жинауда емес, ақпараттық іріктеу атты мәселе маңыздырақ.

Кез келген елдің білім жүйесі қоғам дамуының рухани-ағартушылық, әлеуметтік-экономикалық және басқа да аспектілердегі негізгі міндеттерді іске асыруға бағытталады. Осы тұрғыдан алғанда білім саласын басқару жүйесін жетілдіруге байланысты халықаралық қауымдастықтың тәжірибесі сөзсіз құнды болмақ.

Білім қызметіндегі басты мақсаттардың бірі жаңаша ойлау, пайымдау, оқытушының күнделікті іс-тәжірибеде техникалық оқыту құралдарын, мультимедиялық технологияларды белсенді пайдалану арқылы құндылықтың жаңа жүйесін қалыптастыру болып отыр.

Ширек ғасыр бұрын оқытудың техникалық құралдарын пайдалану мүмкіндігі шектеулі еді. Бүгінде жағдай түбегейлі өзгеріп отыр, ЖОО оқу процесінде инновациялық құралдар қолданысқа түсіп отыр. Әрине, барлық ЖОО бұл жағдай тән деп айтсақ, артық болар. Бұл әрине, қаржылық жағдайға келіп тіреледі.

Стратегиялық басқарудың концепциясы анықталған жағдайда ғана білім сапасын көтеруге болады. ЖОО инновациялық даму шарасы халықаралық сапа стандартына сай жүзеге асырылады, ол 8 қағидатқа негізделеді: тұтынушыға бағыттау (немесе фокус), көшбасшылық, персоналды қатысу, процестік бағыт, жүйелік бағыт, үздіксіз жақсарту, фактілерге негізделген шешім қабылдау, тапсырысшымен өзара тиімді қатынас.

Сонымен әлеуметтік-жайлы білім беру сапасын басқару процесі мына қағидаттарға негізделеді: жүйелік, өкілеттілік, талапқа сай бағыт алу.

Инновацияның типтерін қаншалықты түрлендірсек те ұсынылған бағыттың (типтің) әрбіреуі тек тандаулы ғана тақырыптарғы зерттеу процедурасын жүргізуге, мүмкін дегендеріне ғана қолдана аламыз. Теориялық әдісетемелерге негізделген тұтас инновациялық құбылыс түрлі әлеуметтік жағдайларда мүмкіндіктерге қарай қалыптасып, шешімін табады. Сондықтан да мұндай пәндік-орталықтанған бағыттың шынайы мәні бұрмаланып, көбею тенденциясы байқалады, мәселе шешілмейтіндей болып көрінеді.

Оқу процесін ұйымдастыруда жаңа техникалық құралдардың көмегімен оқытудың жаңа әдістемесі студенттің оқу процесіне деген қызығушылықтарын арттырады.

Алайда, шектен тыс техникалық оқыту құралдарына сүйену, студенттердің тек кез келген жағдайда компьютерлік ақпаратқа жүгінуді әдетке айналдыру, студенттің құбылыстарға объективті баға беру, өздігінен терең ойлау, пайымдау мүмкіндіктерін тежейтіндігін де ескерген жөн. Инновациялық құралдарсыз-ақ күні бүгінге дейін ата-бабаларымыздың даналы ой-пікірлері ғұмырлық мұра ретінде сақталып келгені де тектен тек емес.

Сондықтан да студенттің ақпараттармен танысып, оларды іріктеп, есте сақтау қабілеттерін дамытудың методологиясын зерттеу де инновациялық прогресстің объектісінің еншісінде болуы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Управление развитием школы. / под ред. Галшика М.М.
2. info@sinncom.ru.
3. Радугин А.А., Радугин К.А. Введение в менеджмент.

Бисенғали Л.,
*преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

Базилова А. А.,
*преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

Акболатова М. Е.,
*старший преподаватель
кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ К СЕМИНАРУ

В настоящей статье авторы рассматривают один из важнейших вопросов – особенности подготовки преподавателя к проведению семинарского занятия. Особое внимание авторами уделено вопросам видов семинаров и применяемых способов активизации мыслительной деятельности обучающихся.

Ключевые слова: подготовка, преподаватель, семинар, знания.

Bisengali L.

*assistant to chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Bazilova A.A.

*assistant to chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Akbolatova M.E.

*senior teacher
chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

FEATURES TO TEACHER TRAINING SEMINAR

In this paper, the authors examine one of the most important issues - particularly training teachers to conduct seminars. Particular attention is paid to the kinds of seminars and applied ways of enhancing mental activity of students.

Keywords: training, teacher, seminar, knowledge.

Семинар представляет собой особую форму групповых занятий по какому-либо предмету, теме при активном участии слушателей; представляет собой диалогическую форму учебного занятия. На нем студенты имеют возможность усвоения знаний в процессе их активного обсуждения, хотя степень активности может быть разной.

К основным формам данного вида занятий могут быть отнесены следующие:

Семинары-практикумы – студенты обсуждают различные варианты решения практических ситуационных задач, выдвигая в качестве аргументов нормативные положения.

Семинары-дискуссии – обсуждение различных точек зрения на право. В процессе чего студенты уясняют для себя приемы и методы изучения различных правовых явлений, с которыми им придется работать.

Коллоквиум – беседа преподавателя со студентами с целью выяснения их знаний.

Научное собрание – с целью обсуждения доклада на какую-либо тему.

Проблемно-проектный семинар – родственный по своему значению спец.семинару, но есть особое отличие, здесь нет готового однозначного решения. Идет установка на дальнейшее исследование. Каждый предлагает свое решение, т.е. собственный проект, который направлен на достижение исследовательской цели.

На семинарах студенты закрепляют знания, полученные на лекциях или из книг, в процессе их пересказа или обсуждения. Подготовка к занятиям по первоисточникам (а не только учебникам), выступление с сообщениями расширяют знания студентов по курсу.

Основные функции: закрепление полученных знаний осуществляется разными способами. Во-первых, в процессе самостоятельной подготовки к занятию студенты повторяют материал, изученный на лекциях или по учебнику. Во-вторых, проговаривание вслух учебного материала на занятии повышает степень его усвоения. В-третьих, обсуждение полученных знаний делает их более прочными.

Расширение и углубление знаний: происходит тогда, когда студенты готовятся к семинарскому занятию по первоисточникам. В процессе их чтения и конспектирования они получают больше информации, чем содержится в лекциях и учебнике. Расширению и углублению знаний также способствует подготовка студентами рефератов или сообщений по спец.вопросам, а также подготовка всех студентов по одним и тем же вопросам по одним и тем же первоисточникам.

Развитие умений самостоятельной работы: происходит в процессе подготовки к занятиям. Развиваются умения самостоятельного поиска, отбора и переработки информации.

Стимулирование интеллектуальной деятельности: На семинарском занятии могут активизироваться мнемическая и мыслительная деятельность студентов. Это зависит от формы организации занятий, от типа постановки заданий и вопросов на семинарах.

Они могут стимулировать:

- репродуктивную активность: необходимость запомнить и точно воспроизвести определенный материал;
- продуктивную активность: аналитическую и обобщающую мыслительную деятельность студентов, критическое мышление при усвоении знаний.

В зависимости от степени активизации мнемической или мыслительной деятельности студентов формы организации семинарских занятий можно разделить на два типа: 1) репродуктивный и 2) продуктивный.

Репродуктивный тип: организации занятия предполагает, прежде всего, активизацию мнемических способностей студентов. Они должны запомнить и пересказать определенный учебный материал на основе материала лекций или учебников или первоисточников. Преподаватель предъявляет определенные требования к степени точности воспроизведения, к возможности выражения знаний «своими словами», высказыванию собственного мнения и оценки.

Продуктивный тип: организации занятия предполагает активизацию мыслительных способностей студентов. Они должны сравнить, проанализировать, обобщить, критически оценить, сделать умозаключение на основе услышанного или

прочитанного материала. Такой характер занятию придает постановка вопросов следующего типа.

Структура семинара: тема семинара; план семинара; основная часть -обсуждения; окончание – подведение итогов семинара, оценка выступления студентов.

Подготовка преподавателя к семинару заключается в выборе темы занятия, его планировании и постановке вопросов, подборе литературы, написании конспекта. Темы занятий планируются в рабочей программе курса и могут выбираться на основе разных критериев:

1. Темы семинаров могут повторять темы лекций, в таком случае семинар направляется на закрепление, дополнение или творческое обсуждение соответствующего раздела курса, рассмотренного на лекции.
2. На семинарах могут рассматриваться темы, не изучавшиеся на лекциях, в этом случае занятие будет направлено на расширение знаний за счет учебника и первоисточников.
3. Темы семинарского занятия могут представлять собой конкретные аспекты соответствующего раздела и в данном случае занятие будет направлено на углубление знаний соответствующего раздела.

Важнейшим аспектом подготовки преподавателя к семинару является продумывание и постановка вопросов для обсуждения. От количества и типа вопросов, которые будут поставлены для рассмотрения на занятии, зависит его ход. Многие преподаватели считают необходимым выносить на семинар от 3 до 5 вопросов. Предполагается, что большее количество вопросов на одном двухчасовом занятии обсудить невозможно. Такой подход вполне оправдан для семинара репродуктивного типа. Однако многое зависит от характера и объема вопросов. Более частные, конкретные вопросы, а также вопросы, стимулирующие сравнение (поиск сходства и различия), анализ, синтез, обобщение, конкретизацию, умозаключения, могут требовать других временных затрат. Подчас обсуждение таких вопросов трудно планировать во времени.

Часто постановке вопросов предшествует подбор литературы. И это вполне объяснимо: вопросы зависят от того, какую литературу будут читать студенты. Важным аспектом подбора литературы является определение ее объема, который должен быть прочитан студентами при подготовке. Некоторые преподаватели исходят из принципа: чем больше, тем лучше. Однако это неверный подход с методической и психологической точек зрения. Более правильный с методической точки зрения подход должен основываться на учебных планах. Он заключается в том, что длительность подготовки студента к семинару не должна существенно отличаться от длительности самого семинара. Обосновывается это тем, что при разработке учебных планов аудиторная и самостоятельная работа студентов обычно планируются в соотношении 50 на 50%.

Конспект семинарского занятия должен содержать:

- 1) тему;
- 2) вопросы;
- 3) литературу;
- 4) формы проверки подготовленности студентов к занятию;

- 5) формы организации работы студентов при обсуждении вопросов;
6) результаты, которые будут достигнуты в итоге занятия.

Бисенғали Л.,
*преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

Базилова А. А.,
*преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

Акболатова М. Е.,
*старший преподаватель
кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

ИННОВАЦИОННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ

В настоящей статье авторы рассматривают такой актуальный вопрос, как инновационные образовательные системы. Особый акцент авторами сделан на вопросах характерных особенностей инноваций, а также на анализе современных тенденций высшего образования в Казахстане.

Ключевые слова: инновация, образовательная система, высшая школа, нововведение, университет.

Bisengali L.
*assistant to chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Bazilova A.A.
*assistant to chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Akbolatova M.E.
*senior teacher
chair of criminal law,
criminal process and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

INNOVATIVE EDUCATIONAL SYSTEM

In this paper, the authors examine such issues as innovative educational system. Particular emphasis is placed on the issues of the authors characteristics of innovation, as well as on the analysis of the current trends of higher education in Kazakhstan.

Keywords: innovation, education system, higher education, innovation, university.

Инновация (от лат. *in* — в, *novus* — новый) означает нововведение, новшество. Главным показателем инновации является прогрессивное начало в развитии школы или вуза по сравнению со сложившимися традициями и массовой практикой. Поэтому инновации в системе образования связаны с внесением изменений:

- в цели, содержание, методы и технологии, формы организации и систему управления;
- в стили педагогической деятельности и организацию учебно-познавательного процесса;
- в систему контроля и оценки уровня образования;
- в систему финансирования;
- в учебно-методическое обеспечение;
- в систему воспитательной работы;
- в учебный план и учебные программы;
- в деятельность учителя и школьника.

В историческом плане масштаб (объем) нового всегда относителен. Новизна носит конкретно-исторический характер, то есть она может возникать раньше «своего времени», со временем стать нормой или устареть.

В процессе развития школы или вуза, а возможно, и образовательной системы в целом, учитывают:

- абсолютную новизну (отсутствие аналогов и прототипов);
- относительную новизну;
- псевдоновизну (оригинальничанье), изобретательские мелочи.

Типы нововведений в вузе группируются по разным основаниям.

Первая классификация нововведений основана на соотношенности нового к педагогическому процессу, протекающему в школе или вузе. Опираясь на понимание данного процесса, выделяют следующие типы нововведений:

- в целях и содержании образования;
- в методиках, средствах, приемах, технологиях педагогического процесса;
- в формах и способах организации обучения и воспитания;
- в деятельности администрации, педагогов и учащихся.

Вторая классификация нововведений в системе образования основана на применении признака масштабности (объема). Здесь выделяют следующие преобразования:

- локальные и единичные, не связанные между собой;
- комплексные, взаимосвязанные между собой;
- системные, охватывающие всю школу или вуз.

Третья классификация осуществляется по признаку инновационного

потенциала. В данном случае выделяют:

- модификации известного и принятого, связанные с усовершенствованием, рационализацией, видоизменением (образовательной программы, учебного плана, структуры);
- комбинаторные нововведения;
- радикальные преобразования.

Четвертая классификация нововведений основана на группировке признаков по отношению к своему предшественнику. При таком подходе нововведения относят к замещающим, отменяющим, открывающим или к ретровведениям.

В качестве источников идей обновления школы или вуза могут выступать:

- потребности страны, региона, города, района как социальный заказ;
- воплощение социального заказа в законах, директивных и нормативных документах федерального, регионального или муниципального значения;
- достижения комплекса наук о человеке;
- передовой педагогический опыт;
- интуиция и творчество руководителей и педагогов как путь проб и ошибок;
- опытно-экспериментальная работа;
- зарубежный опыт.

Мир сегодня объединен заботой о воспитании гражданина всей планеты. Интенсивно развивается международное образовательное пространство. Поэтому мировое сообщество стремится к созданию глобальной стратегии образования человека независимо от места его проживания и образовательного уровня. В наше время прогнозируют тенденции развития мирового образовательного пространства, выделяют типы регионов по признаку взаимодействия образовательных систем и их реагирования на интеграционные процессы. Все страны объединяет понимание, что современное образование должно стать международным. То есть университетское образование приобретает черты поликультурного образования. Оно развивает способность оценивать явления с позиции другого человека, разных культур, иной социально-экономической формации. При этом в университете не только сохраняется дух свободы научного творчества, но и содержательно обогащаются все учебные курсы. Создается поликультурная среда, предполагающая свободу культурного самоопределения будущего специалиста и обогащения его личности.

В мире проявляется стремление к интеграции разных типов высших учебных заведений (под эгидой классического университета) в научно-образовательные мегаполисы континентального, межрегионального и государственного значения. В разных странах наблюдается объединение университетов с промышленными комплексами. Так формируется база для научных изысканий и подготовки уникальных специалистов для современных фирм и предприятий.

Как повлияли исторические традиции на развитие высшей школы в нашей стране? Согласно замыслу Петра I, университет есть центр научной, образовательной и просветительской деятельности, имеющий общекультурное значение для развития страны. В результате и в наше время в структуру университета входят различные научные центры, НИИ, научные общества и профессиональные объединения. Преподаватели университета не только создают научные школы, но и включены в широкую пропаганду достижений науки,

культуры и техники через публичные лекции, семинары, конференции, средства массовой информации, радио и телевидение. Большая часть университетских преподавателей принимает участие в подготовке научно-методических пособий и написании учебников для образовательных систем разных типов.

Важнейшими принципами развития отечественных университетов остаются:

- взаимосвязь науки и практики в процессе подготовки специалистов;
- преемственность между уровнями образования, культуротворчество и высокая корпоративность выпускников университета;
- гражданственность воспитания;
- интеллигентность и высокая духовность университетской жизни независимо от политического строя и экономических условий в стране.

Каковы современные новации в системе университетского образования?

Реформирование системы высшего образования в Казахстане характеризуется поиском оптимального соответствия между сложившимися традициями в отечественной высшей школе и новыми веяниями, связанными с вхождением в мировое образовательное пространство. На этом пути наблюдается ряд тенденций.

Первая связана с развитием многоуровневой системы. Преимущества этой системы состоят в том, что многоуровневая система организации высшего образования обеспечивает более широкую мобильность в темпах обучения и в выборе будущей специальности. Она формирует способность у выпускника осваивать на базе полученного университетского образования новые специальности.

Вторая тенденция — это мощное обогащение вузов современными информационными технологиями, широкое включение в систему Internet и интенсивное развитие дистанционных форм обучения студентов.

Третья тенденция — это университетизация высшего образования в и процесс интеграции всех высших учебных заведений с ведущими в стране и в мире университетами, что приводит к появлению университетских комплексов.

Четвертая тенденция заключается в переводе высшей школы на самофинансирование. И еще одна тенденция состоит во включении вузов в обновление высшего профессионального образования с учетом требований мировых стандартов. Поэтому наблюдается переход вуза в режим опытно-экспериментальной работы по апробации новых учебных планов, образовательных стандартов, новых образовательных технологий и структур управления.

Вузы, изменяющиеся в процессе инновационного поиска, относят к категории саморазвивающихся образовательных систем.

В системе отечественного высшего образования выделяют разные типы нововведений.

Критерии оценки нововведений.

1. *Масштаб преобразования вуза.* Нововведения могут вводиться в рамках только одного факультета или направления и связаны, например, с изменением учебного плана и образовательных программ. Более масштабные преобразования могут охватывать структуру управления, формы организации учебно-профессиональной и научно-исследовательской деятельности студентов, образовательные технологии, сферу международного сотрудничества и другое. Если же весь вуз реализует идею перспективного развития, то введение разного вида новаций при-

обретает полномасштабный характер и охватывает, как правило, все звенья и элементы системы.

2. *Степень глубины осуществляемого преобразования.* В рамках данного критерия возможно обновление по аналогии или прототипу, уже известному в мировой практике. Это касается всех элементов и звеньев высшего учебного заведения — учебной дисциплины, деятельности преподавателя и студента, организации отбора абитуриентов. Комбинаторное нововведение предполагает структурное, а не содержательное обновление. Например, включение в структуру университета академической гимназии как школы. Другим примером может быть создание комплекса «педагогическая гимназия — педагогический колледж — педагогический университет». Радикальное изменение в системе высшего образования связано, например, с открытием частного вуза, переходом высшего учебного заведения на разные источники финансирования, с переходом всего вуза на дистанционную форму обучения студентов.

3. *Степень новизны по фактору времени.* В рамках этого критерия нововведения классифицируют как «замещающие», «отменяющие», «открывающие» и ретровведения. В первом случае вместо устаревшего учебника, например, или технического средства вводятся новые, более современные. Суть отмены — в прекращении деятельности какой-то подструктуры вуза в связи с ее бесперспективностью; в этом-то и состоит новизна. «Открывающее» — это новая специальность, образовательная технология, подструктура. Ретровведения — это освоение вузом чего-то давно забытого и упраздненного.

Берсугурова Л.Ш.

*д.ю.н., профессор кафедры
уголовного права, уголовного
процесса и криминалистики
юридического факультета
КазНУ им. аль-Фараби*

ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ ПО УГОЛОВНОМУ ПРОЦЕССУ (общие вопросы)

В статье рассматриваются вопросы применения интерактивных методов проведения занятий по уголовному процессу. Определяются цели учебного процесса. **Ключевые слова:** учебные программы, интерактивный метод, цели познавательного процесса, знание, метод «концентрические круги».

Bersugurova L. Sh.

*doktor of Law, Professor of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

APPLICATION OF INTERACTIVE METHODS OF TEACHING IN THE CRIMINAL PROCESS (general)

The article discusses the use of interactive methods of teaching in the criminal process. Defines the objectives of the educational process.

Keywords: educational programs, interactive method, objective cognitive process, knowledge, method of "concentric circles".

При составлении учебных программ с включением в учебный процесс того или иного интерактивного метода критерием его выбора является, как правило, содержание целей, достигаемых с помощью данного метода, а также методики его проведения.

Среди целей в познавательной области, как правило, выделяют следующие: «знание», «понимание», «применение», «анализ», «синтез», «оценка». Мы уже не раз раскрывали уровни использования интерактивных методов, с возможностями достижения поставленных познавательных целей.

Но построение учебного процесса по кредитной технологии существенно сужает возможности самого использования этих методов, и их применение ограничивается достижением, как правило, только целей первого уровня, таких как «знание», «понимание» и в некоторой степени «применение». На наш взгляд цели более высокого уровня («анализ», «синтез», «оценка») так и не достигаются. Тем не менее, все же стоит остановиться на анализе возможности применения метода «концентрические круги» при проведении занятий по предмету «Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан».

Для дискуссии «концентрические круги» необходимо разделить студенческую группу на две подгруппы. Сначала дискутирует одна подгруппа, затем другая подгруппа включается в дискуссию. Для дискуссии в фокус-группах студенческая группа делится также на две подгруппы (не более 12 человек). В каждой группе должен быть свой модератор. Это студент, который ведет дискуссию. Модератор имеет заранее подготовленные вопросы. Он должен владеть темой дискуссии и уметь провести дискуссию так, чтобы каждый участник высказался полностью, причем неверная позиция участника дискуссии не должна подвергаться критике со стороны модератора. Задача состоит в том, чтобы к концу дискуссии выработать у студентов правильную позицию по обсуждаемой проблеме.

Необходимым условием для осуществления интерактивных методов является прежде всего высокий уровень подготовки преподавателя, его умение создать хороший микроклимат и обратную связь с аудиторией, затем четко сформулированные цели обучения и квалифицированный раздаточный материал. Для самого преподавателя оценка знаний студентов позволяет быстро и своевременно сделать анализ качества обучения, определить необходимость его коррекции либо внесения изменений и дополнений, то есть оптимизировать сам процесс получения знаний и способствовать его совершенствованию. С другой стороны интерактивные методы требуют хорошего материально-технического обеспечения, так как

методически нуждаются в большом количестве раздаточного материала, который остается у обучаемых лиц, следовательно, требует непрерывного восполнения.

Вместе с тем некоторые моменты внедрения интерактивных методов обучения требуют анализа, поскольку возникают вопросы организационных возможностей их реализации. Как показывает опыт некоторых соседних республик, в которых также активно реализуются программы интерактивных методов обучения студентов, например, на юридическом факультете Кыргызско-Славянского Российского университета (Республика Кыргызстан) проведение занятий в таких формах потребовало объединения как минимум двух, а то и трех семинарских занятий по одной теме. Нам представляется это достаточно верным решением проблемы нехватки времени для реализации возможного потенциала применения таких интерактивных форм проведения занятий, как например, ролевая игра по уголовному процессу. Они действительно нужны и интересны студентам.

Однако увлеченность и студентов и преподавателей такими интерактивными методами идет в разрез с требованиями, которые затем предъявляются к знаниям студентов. Мы продолжаем развивать вопрос о проблеме нехватки учебного времени для полноценного усвоения студентами бакалавриата всего объема учебного материала, включающего необходимость охвата только одного процессуального законодательства, излагаемого в уголовно-процессуальном кодексе. Для усвоения этого материала предлагается только 30 часов учебного времени для лекций, и 15 часов семинарского времени. А в последующем при проведении так называемой внешней оценки успеваемости предмета по дисциплине (БОУД) требуется от студентов знания всего материала. При этом тестовые задания опираются на конкретное содержание статей процессуального законодательства, которых в самом процессуальном кодексе 577.

Считающийся общим недостатком обучения юристов по программе бакалавриата избыток теории в ущерб практике – это почти вынужденная форма, к которой прибегают преподаватели, чтобы хоть каким-то образом ознакомить студентов с общей концепцией преподаваемой дисциплины, позволяющей студентам обрести методику усвоения материала, облегчающего его запоминание. Иногда только с единственной целью – сдать экзамен по предмету. Этот общий недостаток знаний предмета может быть в дальнейшем восполнен введением инновационных методов при проведении дисциплин в магистратуре. Этому, например, способствует применение лично-ориентированных методов, наиболее пригодных именно в программах магистерских курсов. Это предполагает переориентацию с преимущественно инфомативного типа обучения на обучение, позволяющее выявлять и развивать познавательные и творческие способности, воспитывать волевые и профессиональные качества личности, обеспечивающие в будущем эффективную профессиональную деятельность.

Бисенова М.К.
*к.ю.н., и.о. профессора кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби*

Дүзбаева С.Б.
*магистр юридических наук,
преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби*

КЛАССИФИКАЦИЯ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ

Автор рассматриваются классификация методы обучения, как упорядоченные взаимосвязанные способы педагогической деятельности преподавателя и учебной деятельности обучающихся по достижению образовательных целей могут быть представлены в различных классификациях в зависимости от выбора основного критерия.

Ключевые слова: классификация, методы, иллюстрация, демонстрация, наблюдение, видеометод, рационализации

Bissenova M.J.
*candidate of jurisprudence, lecturer of chair of
criminal law, criminal trial and criminalistics
of law department of the Kazakh national
university of a name of al-Farabi*

Duzbayeva S.B.
*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty
assistant Professor of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics*

Author examined classification methods of educating, as well-organized associate methods of pedagogical activity of teacher and educational activity of student on an achievement educational aims can be presented in different classifications depending on the choice of basic criterion.

Keywords: classification, methods, illustration, supervision, videomethod, rationalizations

Методы обучения как упорядоченные взаимосвязанные способы педагогической деятельности преподавателя и учебной деятельности обучающихся по достижению образовательных целей могут быть представлены в различных классификациях в зависимости от выбора основного критерия. Классификация методов обучения — это упорядоченная по определенному основанию (признаку) их система. Методы обучения классифицируют с целью рационализации и повышения качества учебно-воспитательного процесса. В современной дидактике известны многие классификации методов, но существует понимание того, что не следует стремиться установить единую и неизменную систему. Обучение является чрезвычайно подвижным и многофакторным процессом, поэтому система методов должна быть динамической, чтобы отражать эту подвижность.

Классификация по источнику знаний берет начало в древних философских и педагогических системах. Таких источников издавна известно три: практическая деятельность, наглядность, слово. Соответственно выделяют практические методы обучения (упражнение, практическая и лабораторная работа, производственная практика, опыт), наглядные (иллюстрация, демонстрация, наблюдение, видеометод), словесные (объяснение, лекция, семинар, диспут, дискуссия, коллоквиум, работа с книгой).

Одна из исторически ранних классификаций методов обучения — классификация методов обучения по уровню активности учащихся. Согласно ей методы обучения делятся на пассивные и активные в зависимости от степени включенности обучающихся в учебную деятельность. К пассивным относятся методы, при которых учащиеся только слушают и смотрят, к активным — методы, организующие и стимулирующие самостоятельную работу учащихся.

В классификации методов обучения по дидактической цели выделяют следующие методы: приобретения новых знаний; формирования умений и навыков; применения знаний; закрепления и проверки знаний, умений, навыков.

При такой классификации методов в известной степени устраняется разрыв между отдельными их группами; деятельность преподавателя направляется на решение дидактических задач.

В классификации методов обучения по характеру познавательной деятельности учащихся методы обучения подразделяются в зависимости от характера познавательной деятельности учащихся, уровня их мыслительной активности при усвоении изучаемого материала.

Выделяют следующие методы: объяснительно-иллюстративные (информационно-рецептивные); репродуктивные; проблемного изложения; частично-поисковые (эвристические); исследовательские.

Сущность объяснительно-иллюстративного метода состоит в том, что преподаватель сообщает готовую информацию, а учащиеся ее воспринимают, осознают и фиксируют в памяти. Сообщение информации осуществляется с помощью устного слова (лекция, объяснение, диспут), печатного слова (учебник, дополнительные пособия), наглядных средств (таблицы, схемы, картины, видеоматериалы), практического показа способов деятельности (показ опыта, работы с техникой, способа решения задачи и т. п.). Познавательная деятельность

учащихся сводится к запоминанию (которое может быть и неосознанным) готовых знаний. Здесь имеет место достаточно низкий уровень мыслительной активности.

Репродуктивный метод предполагает, что преподаватель сообщает, объясняет знания в готовом виде, а учащиеся усваивают их и могут воспроизвести, повторить способ деятельности по заданию преподавателя. Критерием усвоения является правильное воспроизведение (репродукция) знаний.

Главное преимущество данного метода, как и предыдущего — экономичность. Этот метод обеспечивает возможность передачи значительного объема знаний, умений за минимально короткое время и с небольшими затратами усилий. Прочность знаний благодаря возможности их многократного повторения может быть значительной.

Оба эти метода характеризуются тем, что обогащают знания, умения, мыслительные операции, но не гарантируют развития творческих способностей студентов. Рассмотрим, какими методами достигается эта цель.

Метод проблемного изложения является переходным от исполнительской к творческой деятельности. Суть метода заключается в том, что преподаватель ставит проблему и сам ее решает, показывая тем самым ход мысли в процессе познания. Студенты при этом следят за логикой изложения, усваивая этапы решения целостных проблем. В то же время они не только воспринимают, осознают и запоминают готовые знания, выводы, но и следят за логикой доказательств, за движением мысли преподавателя или заменяющего его технического средства (кино, телевидение и др.). И хотя учащиеся при таком методе обучения являются всего лишь наблюдателями хода размышлений, они учатся разрешению познавательных затруднений, проблемных ситуаций.

Более высокий уровень познавательной деятельности характеризует частично-поисковый (эвристический) метод. Метод получил такое название потому, что студенты самостоятельно решают сложную проблему не от начала и до конца, а лишь частично. Преподаватель привлекает учащихся к выполнению отдельных шагов поиска. Часть знаний сообщает преподаватель, часть студенты добывают самостоятельно, отвечая на поставленные вопросы или разрешая проблемные задания. Учебная деятельность развивается по схеме: преподаватель -> учащиеся -> преподаватель -> учащиеся и т. д.

Таким образом, сущность частично-поискового метода обучения сводится к тому, что не все знания предлагаются студентам в готовом виде, их частично нужно добывать самостоятельно; деятельность преподавателя заключается в оперативном управлении процессом решения проблемных задач.

Одной из модификаций данного метода является эвристическая беседа.

Исследовательский метод обучения предусматривает творческое усвоение учащимися знаний. Сущность его состоит в следующем: преподаватель вместе с обучающимися формулирует проблему; студенты самостоятельно ее разрешают; преподаватель оказывает помощь лишь при возникновении затруднений в решении проблемы.

Таким образом, исследовательский метод используется не только для обобщения знаний, но главным образом для того, чтобы обучающийся научился

приобретать знания, исследовать предмет или явление, делать выводы и применять усвоенные знания и навыки в жизни. Его сущность сводится к организации для них проблем. Методы учебной работы трансформируются в методы научной деятельности.

Главный недостаток этого метода обучения состоит в том, что он требует значительных временных затрат и высокого уровня педагогической квалификации педагога.

Согласно классификации методов обучения на основе целостного подхода к процессу обучения методы обучения делятся на три группы:

1) методы организации и осуществления учебно-познавательной деятельности;

2) методы стимулирования и мотивации учебно-познавательной деятельности;

3) методы контроля и самоконтроля учебно-познавательной деятельности.

Первая группа включает следующие методы:

—перспективные (передача и восприятие учебной информации);

—словесные (лекция, семинар, беседа и др.);

—наглядные (демонстрация, иллюстрация);

—практические (опыт, упражнение, выполнение заданий);

—логические, т. е. организация и осуществление логических операций (индуктивные, дедуктивные, аналогии и т. д.);

—гностические (исследовательские, проблемно-поисковые, репродуктивные);

—самоуправление учебными действиями (самостоятельная работа с книгой, приборами и проч.).

Ко второй группе относятся:

—методы формирования интереса к обучению (деловая игра, учебная дискуссия, создание проблемных ситуаций и др.);

—методы формирования чувства долга и ответственности (одобрение, поощрение, порицание и т. п.).

К третьей группе отнесены различные методы:

—устной, письменной и компьютерной проверки знаний, умений и навыков;

—самоконтроля собственной учебно-познавательной деятельности.

Принимая решение о выборе конкретного метода обучения с учетом названных факторов, преподавателю целесообразно отдать предпочтение методам продуктивным, дедуктивным и синтетическим (объединение методов), стимулирующим самостоятельную работу студентов, их самообразование и саморазвитие, органичному сочетанию словесных, наглядных и практических методов. Повышение качества обучения невозможно без применения адекватных современным образовательным целям методов и средств обучения (учебников, наглядных пособий, аудиовизуальных средств обучения, контрольно-обучающих компьютерных программ, специальных дидактических материалов, включая сборники задач и сценарии деловых игр, ТСО и учебного оборудования), которые позволяют технологизировать и оптимизировать учебно-воспитательный процесс.

Даубасова С.Ш.
*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының аға оқытушысы*

Арын А.А
*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және криминалистика
кафедрасының оқытушысы*

ЖЕДЕЛ –ІЗДЕСТІРУ ҚЫЗМЕТІ ПӘНІН ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Жедел-ізвестіру қызметі- қылмыстық қол сұғушылықтан, сондай-ақ шетелдік мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың арнайы қызметтерінің барлау-бүлдіру әрекетінен меншіктің, қоғам мен мемлекеттің қауіпсіздіктерін қамтамасыз ету, азаматтардың өмірі, денсаулығы, құқығы, бостандығы және заңды мүдделерін қорғау мақсатында, шұғыл ізвестіру іс-шараларын өткізу көмегімен, мемлекеттік органдардың шұғыл ізвестіру бөлімшелерінің, өз өкілеттіктері шетінде, жария және жасырын түрде жүзеге асыратын қызмет түрі.

Шұғыл-ізвестіру қызметі, заңның конституциялық, принциптеріне, адам мен азаматтардың құқығы мен бостандығын сақтау мен құрметтеуге, сондай-ақ астыртын, жария және жасырын тәсілдер мен құралдарды ағастыру принциптеріне негізделеді. Бұл қызметтің міндеттері: табу, білу, сақтандыру, алдын алу, қылмысты ашу және т.б. болып саналады

Түйінді сөздер: білім беру, технология, инновациялық технология, интерактивтік оқыту технологиясы.

Daubasova S.Sh.
*teacher of chair of Criminal law,
criminal Process and Criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Aryn A.A
*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty
assistant of Criminal Law,
Criminal Process and Criminalistics*

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING DISCIPLINE "OPERATIVE-SEARCH ACTIVITY"

The basis for the purpose of professional education is to train qualified personnel, the ability to effectively work with a degree of professional and competitive in the labor market.

Traditional training, focused on building knowledge and skills in the subject area, more and more behind the date. The basis of education should be not so much academic disciplines as ways of thinking and acting. It is necessary not only to release a specialist who has received a high level of training, but also to incorporate it at the stage of training in new technologies and adapt to the conditions of the specific production environment, make it a guide for new solutions, successfully performing the duties of a manager.

Keywords: technology, innovative technology, interactive learning technology.

Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа инновациялық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу - тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарылатуды көздейді. Біріккен Ұлттар Ұйымының шешімімен «XXI ғасыр – ақпараттандыру ғасыры» деп аталады. Қазақстан Республикасы да ғылыми - техникалық прогрестің негізгі белгісі – қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді.

Қазіргі кезде біздің қоғамымыз дамудың жаңа кезеңіне көшіп келеді, бұл кезең ақпараттық кезең, яғни компьютерлік техника мен оған байланысты барлық ақпараттық - коммуникативтік технологиялар педагогтар қызметінің барлық салаларына кірігіп, оның табиғи ортасына айналып отыр. «Білім берудегі ақпараттық - коммуникативтік технологиялар» ұғымы «оқытудың жаңа инновациялық технологиялары», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т.б., тіркестермен тығыз байланысты.

Заманауи ақпараттық қоғамның қалыптасуы мен дамуына жаһандық телефония, интернет желісіне қол жеткізудің спутниктік жүйелері, тікелей сандық теле және радиохабар тарату, шұғыл корпоративтік және кең жолақты байланыс, навигация жәрдемдесіп отырғаны жасырын емес. Қазіргі кездегі шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Елбасы Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның әлемдегі бәсекеге қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы атты жолдауында: «Білім беру формасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдарының бірі»- деп атап көрсетті. Бүгінгі білім мазмұны оқушы мен студенттің арасындағы байланысты субъективті деңгейде көтерудегі демократиялық бастамалардың барлығы оқытушылар арқылы жүзеге асырылады [1].

Технология – бұл қандай да болсын істегі, шеберліктегі, өнердегі амалдардың жиынтығы деген ұғымды білдіреді.

Білім беру процесінің барлық қатысушыларының үздік білім беру ресурстары мен технологияларына тең қол жеткізуін қамтамасыз ету бағдарламалық мақсатқа сәйкес, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың «Ұдайы жақсартудың Кайдзен стратегиясы туралы ережесі» университеттің барлық қызметкерлерінің қызметтің барлық

түрлерінің сапасын ұдайы жақсарту үдерісіне қатыстыруды белсендіру мақсатында жасалынып, өз жұмысын атқаруда. Бұл ереже қандай да бір үрдісті немесе процедураны олардың нәтижелігін, тиімділігін және нәтижелерінің сапасын жақсарту мақсатында модернизациялауға бағытталған идеяларды әрбір жеке қызметкерлердің деңгейінде ұсынуды, жасауды және рәсімдеуді қарастырады. Бұл ережеге сәйкес, идеялар келесі бағыттарды қамтуы қажет: қандай да бір үрдістің тиімділігі мен нәтижелігін арттыруға, сонымен бірге олардың нәтижелерінің сапасын жақсартуға; білім беру қызметінің құндылығын арттыруға; қолдағы бар техникалық құралдар мен ресурстарды модернизациялауға немесе тиімді пайдалануға; кез-келген деңгейді басқаруды жетілдіруге; инновациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге; оқу барысында компьютерді пайдалануға; модельдеуге; электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға; интернетте жұмыс істеуге; компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникативтік байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. Жедел дамып отырған ғылыми –техникалық прогресс қоғам өмірінің барлық салаларын ақпараттандырудың ғаламдық процесінің негізіне айналды. Ақпараттық технологиялық дамуға және оның қарқынына экономиканың жағдайы, адамдардың тұрмыс деңгейі, ұлттық қауіпсіздік, бүкіл дүниежүзілік қауымдастықтағы мемлекеттің рөлі тәуелді болады.

Заман ағымына қарай ақпараттық технологияларды қолдану айтарлықтай нәтижелер беруде. Кез келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Инновациялық технологияны бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енудегі сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болып отыр [2].

Жедел-іздістіру қызметі пәнінде инновациялық технологияны пайдалану жөніндегі қызметтің мақсаты:

- студенттің шығармашылық әлеуметін дамыту;
- коммуникативтік әрекеттерге қабілетті болуды қамту;
- сараптамалық – зерттеу қызметі дағдыларын қалыптастыру;
- оқу қызметі мәдениетін дамыту;
- оқу-тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерін жеделдету, оның тиімділігі мен сапасын арттыру.

Білім беруді ақпараттандыру – жаңа технологияны пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асырады. Педагогикалық технология – оқытушының кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттер жиынтығы. Педагогикалық технологиядағы басты міндет – оқушының оқу-танымдық әрекетін жандандыра отырып, алға қойған мақсатқа толықтай жету. Осының нәтижесінде педагогикалық технологияның тиімділігі шығады.

Оқыту үрдісінде технологияны қолдану оқытушы мен студенттің қарым-қатынасының бұрынғы қалыптасқан жүйесін, олардың іс-әрекеттерінің мазмұнын, құрылымын үлкен өзгерістерге ұшыратады. Қалыпты білім беру жүйесінде

оқытушы – студент - оқулық түрінде құрылған үш жақты байланыс бұзылып, оқытушы – студент - компьютер - оқулық жүйесі пайда болды. Мұндай жүйеде білім беру оқыту процесінде компьютерді қолдану білім мен біліктілікке қоятын талаптарды қайта қарап, жетілдіріп, жүйелеуді талап етеді.

Ақпараттандыруда технологияның негізгі бағыты ХХІ ғасырдың талаптарына сәйкес қоғамды дамытудың жоғары тиімділікті технологияларына сүйенген жаңа білім стратегиясына көшу болып табылады. Осыған сәйкес қазіргі білім жүйесінің ерекшеліктеріне – оның іргелілігі, алдын алу сипаты және оларға қол жеткізу мүмкіндіктері жатады.

Оқу процесінде қолданылатын технологиялық құралдарын орналастырудың бірнеше жолдары бар. Ең перспективтісі және мазмұндысы жіктелу критерийі ретінде тағайындау облысы болатын жол құрылымдық элементтері болып табылады.

Біріккен Ұлттар Ұйымының шешімімен «ХХІ ғасыр – ақпараттандыру ғасыры» деп аталды. Қазақстан Республикасы да ғылыми-техникалық прогрестің негізгі белгісі – қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді. Қоғамды ақпараттандыру – экономиканың, ғылымның, мәдениеттің дамуының негізгі шарттарының бірі [3].

ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының басым бағыттарының бірі - білім беру ұйымдарын электрондық оқыту жүйесіне енгізу, «Универ жүйесі» жүргізеді.

Электрондық оқыту жүйесінің негізгі мақсаты білім беру ұйымдары қызметкерлеріне үздік білім беру ресурстары мен технологияларына қол жеткізуді қамтамасыз етуге негізделген болса, міндеті – оқу-тәрбие үрдісін автоматтандыру болып табылады. Білім беруді ақпараттандырудың негізгі мақсаты ҚР біртұтас білімдік ақпараттық ортаны құру болып табылады. Олай болса білім беру саласында информатика пәнін оқытуда ақпараттық технологияны пайдалануға, әлемдегі ақпараттық кеңістікті әлемдік білім беру кеңістігімен сабақтастыруға мүмкіндік береді.

Осы тұрғыда ЭО жасауда қойылатын талаптар: жан жақтылығы, ізгіліктілігі; бейімділігі; модульдігі; экономикалық тиімділігі. Біз осы курс негізінде тест, күнтізбелік жоспар, электрондық күнделік, сапа көрсеткіш бағдарламаларын жасақтап пайдаланып жүрміз.

Ақпараттық – коммуникативтік технологияны оқу-тәрбие үрдісіне енгізуде оқытушы алдына жаңа бағыттағы мақсаттар қойылады:

- өз пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешендер құру, әдістемелік пәндік Web –сайттар ашу;

- бағдарламалау ортасында инновациялық әдістерді пайдаланып, бағдарламалық сайттар, құралдар жасау. (мультимедиялық және гипермәтіндік технологиялар);

- қашықтықтан оқыту (Internet желісі) барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету.

Қазіргі заман талабының өзі студентті 1-орынға қою, яғни оқытушы сабаққа бағыт беруші болып, студенттер алдын-ала берілген тапсырмалар арқылы сабақ түсіндіріп, өздік, өзіндік талдау жасап, бірін-бірі бағалап, өз ойларын толық

жеткізіп, білім беруші рөлін алады. Осы заманғы білім беру ісінің өзекті мәселесіне оқушыларға түсетін ауыртпалықты жою, олардың бойында оқуға деген қызығушылықты, белсенділік пен өз бетінше жұмыс істеу қабілеттерін арттыру жатады.

Телекоммуникациялық технологияларды қолдану оқытушының білімін өздігінен жетілдіруге көмектеседі, оқытушының әдістемелік шеберлігі артады, сондай-ақ оқушылардың шығармашылықтарының қалыптасуына өз үлесін қосады, олар әртүрлі телекоммуникациялық жобалар байқауына қатысуына мүмкіндік алады.

Технологияны пайдаланудың төмендегідей артықшылығы бар: білім мазмұнының заман талабына сай болуы, болашақта қажетті білімді толығымен алу, білімді өздігімен меңгеру, өзін-өзі бағалай алуы, өз күшіне сенімділіктің болуы, өз жетістігін көре алуы, оқушыны ізденіске, шығармашылыққа бағыттайды. Елбасы атап көрсеткендей «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте-мөте қажет» - жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісіне оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор [4].

Іс тәжірибемізде ақпараттық технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, оқушылардың шығармашылық даралығын қалыптастыру үшін сабақта төмендегі іс-шараларды қолданудың маңызы:

- студенттің дайындық деңгейін, ынтасын және қабылдау жылдамдығын ескеру арқылы жаңа материалдарды меңгеруге байланысты оқытуды ұйымдастыру және оқыту процесіне жаңа ақпараттық технологияның мүмкіндіктерін пайдалану;
- оқытудың жаңа әдістері мен нысандарын (мәселелік, ұйымдастырушылық іс-әрекетін компьютерлік ойындар және т.б.) сабақта жиі қолдану;
- мәселелік зерттеу, аналитикалық және модельдеу әдістерін қолдану арқылы классикалық әдістерді жетілдіру.

Жедел-ізвестіру қызметі пәнінде электрондық оқулықтың элементтерін пайдаланып өткізілген сабақ жоспарымызды ұсынамыз.

Студентердің өздігінен танып - білу дағдыларын қалыптастыра отырып, жаңа тақырып бойынша ұсынылған тапсырмаларды, атап айтқанда қылмыстық іс бойынша макет жасауға қатысты, өздері қылмыстық істерді азаматтардың арызы бойынша қорғап, тиісті іс құжаттарды құрастырып толтыра, яғни қағаз бетіне қаулы немесе хаттама ретінде нақты толтыра білуіне жетелейміз. Ол үшін оқытудың интерактивті формаларын сабақта қолданамыз. Олар:

- жеке шығармашылық тапсырмалар, жобалар, тергеуге қатысты іс құжаттарды толтыра білу;
- блок – схема, графиктер, диаграмма, карта т.б. Тірек – схема, көрнекіліктер және анықтама құралдары;
- Ойын арқылы оқыту. Сөзжұмбақ, ребустар. Логикалық есептер.
- Тестілеу және бақылау.

Жедел-ізвестіру қызметі пәнін оқытудың бірнеше моделін атап көрсетуге болады: пассивті – студент оқытудың «объектісі» рөлін атқарады (тыңдау және көру); активті (белсенді) студент оқытудың «субъектісі» болып шығады (өзіндік жұмыс, шығармашылық жұмыс, лабораториялық-тәжірибелік жұмыс); интерактивті

– inter (өзара), akt (әрекеттесу). Оқыту процесі барлық студенттердің тұрақты белсенді өзара қарым-қатынасы арқылы жүзеге асырылады. Студент пен мұғалім оқытудың тең құқылы субъектісі болып табылады.

Жедел-іздігіру қызметі пәнін оқытуда интерактивті тақтамен жұмыс істеудің артықшылықтары:

- бағдарлама бойынша барлық курс студенттеріне қолайлы;
- web-сайттарды, басқа да құралдарды қолдана отырып жаңа материалдарды түсіндіруге, меңгеруге қолайлы;
- берілген материалды әсерлі жеткізуге және оны топ студенттері арасында талқылауға үлкен мүмкіндіктер туғызады;
- интерактивті тақта топтағы барлық студенттердің басты назарына айналуына байланысты орталықтан демонстрациялауға қолайлы жағдай туғыза алады;
- оқытушының да, студенттің де шабытын, қызығушылығын арттырып, сабақты тартымды өткізуге ынталандырады;
- студенттің алдына жаңа материалды жанды түрде көрсете отырып, танымдық қабілетін арттыруға мүмкіндік алады.

Алдын ала дайындаған оқу материалдары - презентациялар, мәтіндік, графикалық - ақпараттық объектілер - сабақтың жақсы өтуін және барлық ақпарат түрлерін қолдануды қамтамасыз етеді. Бұл студенттің сабаққа деген қызығушылығын, әрі өз бетінше іздену қабілетін арттырады. Бұл сапалы білім берудің ең басты факторы болып табылады. Осындай әдістермен жасалған теориялық талдаулар үздіксіз жыл бойында жүзеге асырылып отырса, студенттер жаттығып, өз бетінше ізденіп, жаңалық ашуға, ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша үлкен ғылыми-жобаларды жасауға дайындалады. Осы арқылы қоғамдағы түрлі қайшылықтар мен жағдайларды, халқымыздың мәдени құндылықтарын өздігінен пайымдауға қадам бастайтын, рухы мықты азамат тәрбиелейміз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы.
2. Мұхаметжанова С.Т., Жартынова Ж.Ә., Интерактивті жабдықтармен жұмыс жасаудың әдіс-тәсілдері. Алматы, 2008ж.
3. Қ.Бұзаубақова «Жаңа ақпараттық коммуникациялық технологияларды оқу-тәрбие процесінде қолдану», Тараз мемлекеттік педагогикалық институты, Тараз қаласы, 2012 ж.
4. Интернет көздері: www.k

Даубасова С.Ш.
*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының*

Избасова А.Б

*әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының
аға оқытушысы*

ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ БАРЫСЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ КЕҢІНЕН ПАЙДАЛАНУ

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқытушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді.

Түйінді сөздер: инновация, әдістер, ақпараттық технологиялыр, оқыту, ұлттық инновация.

Daubasova S.Sh.

*teacher of chair of Criminal law,
criminal Process and Criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

Izbassova A.B

*teacher of chair of Criminal law,
criminal Process and Criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

THE WIDESPREAD USE OF INNOVATIVE METHODS OF ACADEMIC CAREERS

Innovative educational project activity is an effective form of educational process aimed at personal development of cognitive interests and creativity of students. This method involves the mastery of technology, presentation of various creative works (reports, reviews, abstracts, reports on professionally oriented themes). The meaning and purpose of pedagogical innovation is the implementation of a new vision of teaching

methodology, bringing new techniques, technologies, multimedia learning tools for the development of the future specialist.

Keywords: innovation, methods, information technology, education, national innovation

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев өзінің «Қазақстан-2030» жолдауында: «Оқушыларды қазақстандық патриотизм мен шығармашылық жағынан дамыған жеке тұлға ретінде тәрбиелеу аса қажет, бүгіннен бастап ұлттық мінез-құлық, биік талғампаздық, тәкәппарлық, тектілік, білімділік, ұлттық намыс қасиеттерін сіңіріп қалыптастыру керек» - деген болатын. Елбасымыздың алға қойған зор міндеттерін іске асырушылар – жастар [1].

Президент білім беру жүйесін жаңғырту бағытында алдымызға ұлан-ғайыр міндеттер қойды. Оқыту үдерісіне қазіргі заманғы әдістемелер мен технологияларды енгізу уақыт талабы екенін ұғынатын мезгіл жетті. Сонда ғана қазақстандық білім беру жүйесі одан әрі өркендеп, халықаралық стандарттарға теңесетін болады.

Елбасы Қазақстан халқына арнаған Жолдауында оқу үдерісіне осы заманғы әдістеме мен ақпаратты технологияны енгізу қажеттігін атап көрсетті. Бүгінде оқу-әдістемелік базаны кредиттік технологиясыз көзге елестетудің өзі қиын. Оқу үрдісіне оқытудың интерактивті технологиясын енгізу, оның ішінде, бейнеконтентпен қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану, инженерлік-техникалық мамандықтар бойынша материалдық-техникалық базаны нығайту, электронды оқу залдарының санын көбейту, ғылыми-зерттеулерді ұйымдастыру кеңінен жалғасып келеді.

Қазақстандықтарды жұмыспен қамту деңгейін жоғарылату жоғары білім беру жүйесіндегі жаңашылдықсыз іске аспайтынын қазір екінші бірі түсінеді. Академиялық ұтқырлық орталығы осы мақсатпен құрылған. Ол, екінші жағынан, академиялық ұтқырлық дамуының орталықтандырылған жобасын жүзеге асыру қажеттілігінен туындаған болатын. Қазақстан Республикасының білім беру ісін дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес Болон декларациясының бір қағидаты осылайша жүзеге асып отыр [2].

Елбасының биылғы Жолдауы – өткенді саралай отырып, Қазақстан жастары үшін, алдағы уақытта атқаратын міндеттерді белгілеп берді. Сондай-ақ, ел дамуының жаңа кезеңі мен тәуелсіздіктің үшінші онжылдығына бет бұрған тұста қоғамдағы ең ірі әлеуметтік топ – жастарға деген Президенттің сенімі мен қамқорлығы олардың білім мен ғылымға деген құштарлығын одан әрі күшейтті. Осы тұста Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Жолдауынан мынадай ұлағатты сөздерін айтуға болады: «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Қазіргі әлемде жай ғана жаппай сауаттылық жеткіліксіз болып қалғалы қашан. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс. Сондай-ақ балаларымыздың, жалпы барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет. Балаларымыз қазіргі заманға бейімделген болуы үшін бұл аса маңызды [3].

Жоғары оқу орындары білім беру қызметімен шектеліп қалмауы тиіс. Олар қолданбалы және ғылыми-зерттеушілік бөлімшелерін құруы және дамытуы қажет.

Біз академиялық автономия кепілдігін берген жоғары оқу орындары тек оқу бағдарламаларын жетілдірумен шектелмей, өздерінің ғылыми-зерттеушілік қызметін де белсенді дамытуы тиіс. Жеке бизнестің, үкіметтік емес және қайырымдылық ұйымдарының, жеке адамдардың әлеуметтік жауапкершілігі білім беру саласында айрықша көрінуі керек.

Қоғамдық қарым-қатынастардың өзгеруі, жаңа білімнің жинақталуы, әлеуметтік прогресс педогог қызметінің мазмұндық сипатын өзгертуді талап етеді. Педагог-маман даярлығына, кәсіби шеберлігіне, оқытудың түрлі әдіс-тәсілдерін үйренуге қойылар талаптар да өзгеше. Сол педагог-маманның кәсіби білімі мен шеберлігін шыңдауға бірден-бір көмек беретін тұлға, ол - әдіскер. Әдістемелік жұмыстың қызметтері мен ерекшеліктері білім беру үрдісін басқаруда әдістемелік жұмыс ең негізгі бөлік болып табылады. Оның негізгі қызметі – педагогтердің кәсіби біліктілігін арттыру және диагностикалық, аналитикалық, ақпараттық іс-әрекетін дамыту. Осыған байланысты әдістемелік жұмыстың құрылымы да, мазмұны да жыл өткен сайын жаңара түсуде. Осыған орай әдістемелік жұмысты жүргізу әрекеті былайша тізбектеледі: әдістемелік жұмыстың мақсаты мен міндетін айқындау; мәселелік оқыту технологияларын пайдалану жолдарын үйрету; еркін және шығармашылық тұрғыдан ойлауды дамыту; әдістемелік жұмысты ұйымдастыру, басшылық жасау; жылдық, жеке жобалар жасау; оқу-әдістемелік нұсқаулар, көмекші құралдар, ережелер, т.б. дайындау; аналитикалық, диагностикалық материалдар дайындау; білім мониторингін шығару; озат тәжірибені тарату; интернет сайттарға материал әзірлеу; ақпаратты технологияларды пайдалана отырып, виртуалды семинарлар, интернет-форумдар, өзара ақыл-кеңестер жүргізу, т.б.

Әдістемелік жұмыстың ең негізгі ерекшелігі – күнделікті педагогикалық іс-әрекетпен тығыз байланыста болу, сол негізде туындайтын мәселелерді тани білу және оны шешудің ұтымды жолдарын қарастыру. Соның бірі ретінде сабақты қалай пайдалы, қызықты етіп өткізуге болады? Университеттен білім алған студенттің бүгін алған білімнің пайдасы, жаңалығы туралы айта алатын дәрежеде оқыту үрдісін қалай ұйымдастыруға болады? Студент болашақ маман ретінде бүгінгі күн талабына сәйкес болып, жаңа кәсіби міндеттерді шешуге дайын болу үшін не істеу керек?

Осы сұрақтарды шешудің бір жолы – оқытуда инновацияны қолдану, яғни оқытушының жаңа қаруы ретінде инновациялық әдіс-тәсілдерді кеңінен пайдалану. Инновация дегеніміздің өзі жаңалықты енгізу, жаңалық әкелу, жаңа әдістеме мен жаңа технология.

Қытай даналығына сүйенсек: «Ауызша айтылғанды ұмытамын. Көрсетсең, мүмкін есімде сақтармын. Қатысушы болсам, мен түсінемін» делінген. Осы сөздерден инновациялық оқытудың мәні өз көрінісін табады.

Жаңа инновациялық әдістерді пайдаланудың әдістері неде?

1) қазіргі уақыт жаңалық пен инновация уақыты. Күнделікті өмірде жаңа білім мен жаңалықтармен кездесеміз. Бұған оқыту үрдісі де сәйкес болу керек.

2) жаңалықты пайдалану студенттің ойлау қабілетін жаңалыққа икемдеп, алдын ала болжам жасауға үйретеді.

3) инновациялық әдістер бұл белсенді оқыту әдістері.

Ұлттық инновация дегеніміз не өзі? Тарихқа үңілсек, біздің ата-бабаларымыздың салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары тек қазақтың ғана емес, адамзат баласының мәдениеті мен өркениетін дамытып, рухани кемелденулерде әрі генератор әрі қоғамды ізгілендірудің реформаторы болуға әбден лайық екендігін аңғару қиын емес. Бұл артықшылығымыз эстафета іспетті бабаларымыздан біздерге генетикалық жолмен беріліп келеді [4]. Ал ғасырлар бойы қалыптасқан рухани қазынамыз бен дүниетанымымызды өшіріп алмай, ұрпақтан ұрпаққа жеткізу бізге аманат. Енді сол өзге тамсанған, әлі де қызыға қарайтын құндылықтарымыздың негізін алып, қазіргі дамыған философия, психология және педагогика ғылымының жетістіктерімен толықтырсақ, нәтижесінде сөз болып отырғандай оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін алады екенбіз.

Осы мақсатпен Ж.А.Қараевтың деңгейлеп саралап оқыту технологиясын пайдаланамыз.

Ол білім алушыларды оқу материалын меңгеру деңгейін 4 түрге бөледі.

1. Репродуктивтік деңгей. Жалпыға бірдей стандартты білім негізіндегі тапсырмалар беріледі. Мұнда студенттер алдыңғы сабақтарда алған білімдеріне және оқулықта бар мәселелерге байланысты құрылады.

2. Алгоритмдік деңгей. Мұнда студент оқытушының түсіндіруімен қабылдаған жаңа ақпаратты пайдалана отырып, тапсырманы орындайды.

3. Эвристикалық деңгей. студент өзі ізденіп, қосымша әдебиеттерді пайдалана отырып, жауап береді. Бұл тапсырмаларды орындауда студенттің ой белсенділігі негізгі қызмет атқарады.

4. Шығармашылық деңгей. студент таза өзіндік дағдысын, білім сапасының дамуын қамтамасыз етеді [5].

Қазіргі кезеңде әр оқытушы үшін көмек болатын «ақпараттық-коммуникативтік технологиялар (АКТ)» деп айта аламыз. Сонымен бірге, Қазақстан Республикасының Президентінің: «Ұлттық бәсекелестік білімділік деңгейімен айқындалады. Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет»-деген бағдарлы сөзі ұстаздардың алдына қойылар міндеттерді де саралайды. Бәсекеге барынша қабілетті қоғамға ену мақсатын алға қойып отырған еліміздің білім беру саласында нәтижелі ізденістер бастау алуда. «Білім туралы заңда» оқытудың жаңа технологияларын ендіру, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу міндеті айқын көрсетілген.

Ақпараттық – коммуникациялық технологиялар саласындағы алдыңғы қатарлы жетістіктерді пайдаланып, білімнің жаңа деңгейі мен сапасына қол жеткізуге ұмтылатын педагогтық және ғылыми қауымдастықтың түрлі елдер іскерлік ортасы өкілдерінің басын қосатын үшінші Халықаралық Қазақтан мен ТМД елдерінің білімді ақпараттандыру форумы өтті. «Қашықтан оқыту- үздіксіз білім формасы: тәжірибе және даму болашағы» оқытуға арналған бағдарламалық құралдар жасау әдіснамалық атты ғылыми секциялар жұмыс жасап, тұңғыш рет білім берудің барлық деңгейлеріне арналған екіжүзден аса электрондық басылымдар ұсынылды.

Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар әрбір оқушының білім беру үрдісіне шығармашылық қабілетін дамытуға айқын мүмкіндіктер береді. Сондай-ақ

студенттің танымдық іс-әрекеттері күшейіп, өзіндік жұмыстарды тез орындау мүмкіндіктері артады. Осылайша оқыту құралдарының бірі –электрондық оқулық. Ол оқушыларды даралай оқытуда жаңа информацияларды жеткізуге, сондай-ақ игерілген білім мен біліктерді тесттік бақылауға арналған программалық құрал.

Білім беру жүйесінде электронды оқулықтарды пайдаланып, үлкен табыстарға жетуге болады. Электронды оқулықтарды пайдалану барысында студент екі жақты білім алады: біріншісі-пәндік білім, екіншісі-компьютерлік білім. Электронды оқулықтарды пайдалану студенттің өз бетінше шығармашылық жұмыс жасауына, теориялық білімін практикамен ұштастыруына мүмкіндік береді. Электронды оқулыққа оқу технологиялары жинақталған. Мысалы: ойын арқылы оқыту, блокты оқыту, тірек- сигналдар арқылы оқыту, т.с.с. Электронды оқулық арқылы студент көптеген қосымша материал ала алады, осы алған мәліметтерін компьютерден көргендіктен есінде жақсы сақтайды, өз бетінше жұмыс жасау қабілеті қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы.
2. Білім сапасы – басты ұстаным. «Егемен Қазақстан» газеті. Сәрсенбі, 5 қыркүйек, 2012 Оңдасын ӘШІМОВ, М.Қозыбаев атындағы СҚМУ ректоры, ҰҒА академигі. Солтүстік Қазақстан облысы.
3. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан -2030» жолдауы.
4. Сеңкібаев С. // Ұлт тағылымы 2001ж. №2
5. Тоқаев Қ. // Қазақстан мұғалімі 2000 ж

Дүзбаева С.Б.
*магистр юридических наук,
преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ им. аль-Фараби*

Арын А.А.
*магистр юридических наук,
преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ им. аль-Фараби*

Бисенова М.К
*к.ю.н., и.о. профессора кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
КазНУ им. аль-Фараби*

ТЕХНОЛОГИЯ ЛИЧНОСТНО-ОРИНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ

Личностно-ориентированный подход в преподавании - концентрация внимания педагога на целостной личности человека, забота о развитии не только его интеллекта, гражданского чувства ответственности, но и духовной личности с эмоциональными, эстетическими, творческими задатками и возможностями развития.

Цель личностно ориентированного образования - создание условий для полноценного развития функций индивидуума

Ключевые слова: технология обучения, педагогическая технология, личностно – ориентированная технология.

Duzbayeva S.B.
*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty
Assistant Professor of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics*

Aryn A. A.
*master of Laws
al-Farabi Kazakh national university
Law Faculty
assistant of Criminal Law,
Criminal Process and Criminalistics*

Bissenova M.K.
*candidate of jurisprudence, lecturer of chair of
criminal law, criminal trial and criminalistics
of law department of the Kazakh national
university of a name of al-Farabi*

TECHNOLOGY STUDENT-CENTERED TEACHING AND LEARNING

Personally focused approach in teaching - concentration of attention of the teacher on the complete identity of the person, care of development his/her intelligence, a civil sense of responsibility, and also the spiritual personality with emotional, esthetic, creative inclinations and development opportunities.

The purpose of personally focused education is a creation of conditions for full development of functions of an individual.

Keywords: technology education, educational technology, personal - oriented technology.

Исторически греческое слово «techne» обозначало «умение», «искусство», «мастерство»; «logos» - «слово, знание, наука»; стало быть, в широком смысле технология - знание об умении, мастерстве, искусстве ...

Технология - это совокупность приемов, применяемых в каком-либо деле, мастерстве, искусстве.

Педагогическая технология - это системный метод создания, применения и определения всего процесса преподавания и усвоения знаний с учетом технических и человеческих ресурсов и их взаимодействия, ставящий своей задачей оптимизацию форм образования.

Личностно – ориентированные технологии ставят в центр всей образовательной системы личность обучаемого. Обеспечение комфортных, бесконфликтных условий ее развития, реализацию ее природных потенциалов. Учащийся в этой технологии не просто субъект, но субъект приоритетный; он - цель образовательной системы. А не средство достижения чего-либо отвлеченного.

В чем специфика данной технологии?

- Представляет собой первую ступень развития субъектного мировоззрения педагога.
- Является базовой для овладения последующими технологиями социально-личностного образования.
- Обеспечивает фундаментальность образования за счет перевода педагога с методического на концептуально-методологический уровень деятельности.

Особенности личностно – ориентированного урока:

Конструирование дидактического материала разного типа, вида и формы, определение цели, места и времени его использования на уроке.

Продумывание учителем возможностей для самостоятельного проявления учеников. Предоставление им возможности задавать вопросы, высказывать оригинальные идеи и гипотезы.

- Организация обмена мыслями, мнениями, оценками. Стимулирование учащихся к дополнению и анализу ответов товарищей.
- Использование субъективного опыта и опора на интуицию каждого ученика. Применение трудных ситуаций, возникающих по ходу урока, как области применения знаний.
- Стремление к созданию ситуации успеха для каждого ученика.

Технология разноуровневого обучения.

Изучались способности учеников в ситуации, когда время на изучение материала не ограничивалось, и были выделены такие категории:

- малоспособные; которые не в состоянии достичь заранее намеченного уровня знаний и умений даже при больших затратах учебного времени;
- талантливые (около 5%), которым нередко по силам то, с чем не могут справиться все остальные;
- около 90% ученики, чьи способности к усвоению знаний и умений зависят от затрат учебного времени.

Если каждому ученику отводить необходимое ему время, соответствующее личным способностям и возможностям, то можно обеспечить гарантированное освоение базисного ядра учебной программы. Для этого нужны школы с уровневой дифференциацией, в которых ученический поток делится на подвижные по составу группы. Овладевающие программным материалом на минимальном (государственный стандарт), базовом, вариативном(творческом) уровнях.

Варианты дифференциации:

- Комплектование классов однородного состава с начального этапа обучения.
- Внутриклассная дифференциация в среднем звене, проводимая посредством отбора групп для отдельного обучения на разных уровнях.

Технология коллективного взаимообучения.

Имеет несколько названий: «организованный диалог», «работа в парах сменного состава».

При работе по этой технологии используют три вида пар: статическую, динамическую и вариационную. Рассмотрим их.

Статическая пара. В ней по желанию объединяются два ученика, меняющиеся ролями «учитель» и «ученик»; так могут заниматься два слабых ученика, два сильных, сильный и слабый при условии взаимной психологической совместимости.

Динамическая пара. Выбирают четверых учащихся и предлагают им задание, имеющее четыре части; после подготовки своей части задания и самоконтроля школьник обсуждает задание трижды, т.е. с каждым партнером, причем каждый раз ему необходимо менять логику изложения, акценты, темп и др., а значит, включать механизм адаптации к индивидуальным особенностям товарищей.

Вариационная пара. В ней каждый из четырех членом группы получает свое задание, выполняет его, анализирует вместе с учителем, проводит взаимообучение по схеме с остальными тремя товарищами, в результате каждый усваивает четыре порции учебного содержания.

Преимущества технологии коллективного взаимообучения:

в результате регулярно повторяющихся упражнений совершенствуются навыки логического мышления и понимания;

в процессе взаимного общения включается память, идет мобилизация и актуализация предшествующего опыта и знаний;

— каждый учащийся чувствует себя раскованно, работает в индивидуальном темпе;

— повышается ответственность не только за свои успехи, но и за результаты коллективного труда;

— отпадает необходимость в сдерживании темпа занятий, что позитивно сказывается на микроклимате в коллективе;
формируется адекватная самооценка личности, своих возможностей и способностей, достоинств и ограничений;
обсуждение одной информации с несколькими сменными партнерами увеличивает число ассоциативных связей, а следовательно, обеспечивает более прочное усвоение

Технология сотрудничества.

Предполагает обучение в малых группах. Главная идея обучения в сотрудничестве — учиться вместе, а не просто помогать друг другу, осознавать свои успехи и успехи товарищей.

Существует несколько вариантов организации обучения в сотрудничестве. Основные идеи, присущие всем вариантам организации работы малых групп — общность цели и задач, индивидуальная ответственность и равные возможности успеха.

Технология модульного обучения

Его сущность в том, что ученик полностью самостоятельно (или с определенной долей помощи) достигает конкретных целей учения в процессе работы с модулем.

Модуль — это целевой функциональный узел, в котором объединены учебное содержание и технология овладения им. Содержание обучения «консервируется» в законченных самостоятельных информационных блоках. Дидактическая цель содержит в себе не только указания на объем знания, но и на уровень его усвоения. Модули позволяют индивидуализировать работу с отдельными учащимися, дозировать помощь каждому из них, изменять формы общения учителя и ученика. Педагог разрабатывает программу, которая состоит из комплекса модулей и последовательно усложняющихся дидактических задач, предусматривая входной и промежуточный контроль, позволяющий ученику вместе с учителем управлять учением. Модуль состоит из циклов уроков (двух- и четырехурочных). Расположение и количество циклов в блоке могут быть любыми. Каждый цикл в этой технологии является своего рода мини-блоком и имеет жестко определенную структуру.

Жетібаев Н.С
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
заң факультетінің қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының доценті, з.ғ.к.

**АҒЫЛШЫН ТІЛДІ ТОПТАРДА «КРИМИНОЛОГИЯ» және
«ҚЫЛМЫСТАРДЫ САРАЛАУ НЕГІЗДЕРІ» ПӘНІН ОҚЫТУДЫҢ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ
(Жұмыс істеу тәжірибесінен)**

Қазіргі кезде Қазақстан Республикасында үш тілдің тұғырлылығы саясаты жүргізілуде. Қазақ тілі мемлекеттік тіл, орыс тілі ұлтаралық қарым-қатынас тілі, ағылшын халықаралық ынтымақтастық тілі. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ біздің мемлекетіміздің саясаты жүргізілуде. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ заң бағытындағы пәндер пәндер ағылшын тілінде оқытылуда. Соның ішінде «Криминология» және «Қылмыстарды саралау негіздері» пәндері де ағылшын тілінде оқытылуда. Аталған әдістемелік мақалада «Криминология» және «Қылмыстарды саралау негіздері» пәндері ағылшын тілді топтарда өткізудің ерекшеліктері қарастырылады.

Түйін сөздер: Презентация, коллоквиум, аралық бақылау, интерактивті тәсілдер.

Dzhetybaev N.S.

*associate Professor of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics*

Kazakh national university named after al-Farabi

**FEATURES OF TEACHING ENGLISH-SPEAKING GROUPS OF SUBJECTS
"CRIMINOLOGY" AND "BASICS OF QUALIFICATION CRIME"**

At this time in the Republic of Kazakhstan is trilingual policy. Kazakh state language, Russian language of international communication, and English for international cooperation. Kazakh National University named after Al-Farabi is the policy of our state. KazNU named after al-Farabi is taught in English subjects of the legal structure. Including items «Criminology» and «Basic qualification crimes». In this paper we study the characteristics of teaching subjects in the «Criminology» and «Basic qualification crimes» english-speaking groups.

Keywords: Presentation, colloquium, mid-term control, interactive methods.

Қазіргі таңда көптілділік қазіргі қоғамдағы маманның кәсіби қызметінде елеулі рөлді атқаруда. Соның ішінде университетіміздің заң факультетінде эксперименталды бағдарлама ретінде ағылшын тілді топтар ашылуда. Заң факультетінде ағылшын тілді топтарда сабақ беру мамандық бойынша арнайы білім алуды көздейді. «Криминология» және «қылмыстарды саралау негіздері» пәні бойынша ағылшын тілді топтарда сабақ беру кәсіби-бағыттық сипатты иеленеді. Бірақта шектеулі сағат мөлшерінде сабақ беру (аптасына 2-3 сағат) оқытушының интерактивті тәсілді қолданумен қатар, оқу үдерісін ұйымдастыратын менеджер болуды да талап етеді. Студенттерге ағылшын тілінде дәріс оқу барысында мәтінді дәлме дәл жеткізу, студенттердің тарапынан қойылған сұрақтарға ұғынықты ағылшын тілінде түсіндіру. Әр абзацтың идеясын түсінікті түрде жеткізе білу.

Аудиторияның алдында тақырып бойынша «презентация» жасау, жаңа заң терминдерін «презентация» жасау, тақырыпты кеңінен талқылау сияқты мәселелерді

шешуге тура келеді. Осындай аз сағат мөлшерінде студенттер көп уақыт өз бетімен жұмыс істеуді талап етеді. Сондықтан да, студенттердің СОӨЖ, бақылау нысанының тапсырмаларының мазмұнын мұқият ойластыруды талап етеді. Студенттер орындайтын тапсырма жаңа ақпаратты іздеуге ынталандырып қана қоймайды, сонымен қатар оны аудиторияда талқылаудың қажеттілігін де тудырады. Осы жерде студенттердің мүддесіне сай келетін материалдарды қолдану, аудиторияда өзара іс-әрекет етуді қамтамасыз ету «оқытушы-студент» қана емес және «студент-студент» өзара іс-әрекет етуін де қамтамасыз ету. Мысалы, заң факультетінде «Basic qualification crimes» пәні бойынша тапсырмалар жинағын ағылшын тілінде студенттердің өз бетімен шешуі және ситуативті жағдайларды қолдана білуі. Сонымен қатар ағылшын тілді топтарда, студенттердің СОӨЖ тапсырмаларын орыс тілді әдебиеттерден ағылшын тіліне аудару арқылы оқытушыға тапсыруы. Сонымен қатар ағылшын тілді топтарда студенттер СОӨЖ презентациялар түрінде де жасап, арнайы проектордың көмегімен презентацияларын студенттерге көрсетеді. Ағылшын тілді топтардың студенттері «Basic qualification crimes» және «Criminology» пәндері бойынша семинарлық сабақтарда хабарламалар және баяндамаларды орыс тілді әдебиеттерден өз бетімен аударып баяндамаларын жасайды. Сонымен қатар ағылшын тіліндегі арнайы заң әдебиеттерін өз беттерімен іздеп, олардан кәсіптік ақпарат алу мақсатында дербес түрде сабақта кеңінен қолданады. Ағылшын тілді топтарда ауызекі ағылшын тілінде тақырыпты ашып түсіндіруге баса маңыз беріледі. Өйткені келешекте ағылшын тілді топтардың студенттері, қазіргі кезеңде халықаралық байланыстардың артуына байланысты тәжірибелік маңызы арта түсуде. Сонымен қатар заңгердің ағылшын тілінде еркін сөйлеуі, келешекте мемлекетімізде жүргізіліп жатқан үш тұғырлылық саясатын жүргізуде жан жақты, білімді маман дайындауға көмектеседі. Аралық бақылауды тапсыру барысында ағылшын тілді топтардың студенттеріне тапсырма ретінде «Basic qualification crimes» пәні бойынша ҚР Жоғарғы Соты Пленумы қаулыларының жинағының қылмыстарды саралауға қатысты бөлігін аударып, оларды тәжірибиеде қолдануға байланысты тұжырымдаймыз. Біз өзіміздің дәрістік және тәжірибелік сабақтарымызда шетелдік әдебиеттерден Freda Adler Gerhard O.W. Mueller. William S.Laufer «Criminology» оқулығын және басқа да арнайы әдебиеттерді қолданамыз. Осы жерде студенттің ойлау қабілетін дамыту жолымен біз студенттердің ағылшын тілінде өте көп сөйлеуін қамтамасыз етеміз. Сабақты осылай ұйымдастыру арқылы, студент оқыту үдерісінің толыққанды мүшесі болып қана қоймайды, сондай ақ студенттердің өз бетімен дамуы, олардың белсенділігін артуы және оқытудың нәтижелілігін қамтамасыз етуде жеке жауаптылықты да арттырады.

Ергали А.М.

*доктор Ph.D, старший преподаватель
кафедры уголовного права, уголовного процесса
и криминалистики юридического факультета
КазНУ им. аль-Фараби*

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРЕПОДАВАНИЯ УГОЛОВНОГО ПРАВА

Преподавание уголовного права всегда является сложной и амбициозной задачей. Его изучение призвано формировать у студентов необходимый запас прочных теоретических знаний, базирующихся на законодательстве.

Ключевые слова: уголовное право, предмет, метод, научные методы познания.

SOME QUESTIONS OF TEACHING OF CRIMINAL LAW

Yergali A.

*associated professor of criminal law,
criminal process and forensic science
Kazakh national university al-Farabi*

Teaching of criminal law always is a complex and ambitious challenge. Its studying is urged to form a necessary stock of the strong theoretical knowledge which is based on the legislation at students.

Keywords: criminal law, subject, method, scientific methods of knowledge.

Уголовное право относится к числу учебных дисциплин, составляющих основу правоведения и юридического образования.

Его изучение призвано формировать у студентов необходимый запас прочных теоретических знаний, базирующихся на законодательстве, обобщениях судебной, прокурорской и следственной практики, а также привить навыки применения уголовного закона в конкретной ситуации.

Особую актуальность эти знания приобретают в современных условиях предельного обострения борьбы с преступностью, в которой уголовный закон выступает основным оружием государственных органов охраны правопорядка, призванных противостоять нарастающему валу преступности.

Понятие «уголовное право» употребляется в трех значениях. Во-первых, как отрасль законодательства, как отрасль права, в третьих как наука и учебная дисциплина.

Как отрасль законодательства уголовное право представляет собой систему норм, принимаемых высшим органом государственной власти и определяющих основания и общие положения уголовной ответственности, виды наказаний и условия освобождения от ответственности и от наказания.

Как отрасль права, уголовное право включает в себя не только уголовное законодательство, но и уголовно-правовые отношения, связанные с законотворчеством и правоприменением.

Как наука уголовное право представляет собой систему взглядов об основаниях и принципах уголовной ответственности, о признаках общественно опасных деяний, содержании и эффективности наказаний и других вопросах с целью последующего

использования выводов и предложений в законотворческой и правоприменительной практике.

Как учебная дисциплина уголовное право являет собой самостоятельный учебный курс, преподаваемый в учебных заведениях и факультетах на основе действующего законодательства и правоприменительной практики с учетом достижений науки уголовного права.

Как и любая самостоятельная отрасль права, уголовное право имеет свои предмет и методы правового регулирования.

Предмет уголовного права - это общественные отношения, возникающие в связи с совершением общественно опасного деяния.

Предмет уголовно-правового регулирования составляют три вида уголовно-правовых отношений.

1. Охранительные правоотношения возникают по поводу совершения преступления. Данное правоотношение носит императивный характер, так как доминирующее положение здесь занимает государственный орган, дающий правовую оценку деянию лица и обладающий правом принуждения последнего.

2. Общепредупредительные правоотношения связаны с удержанием лиц от совершения преступлений. Такое удержание обеспечивается угрозой применения мер уголовно-правового воздействия.

3. Регулятивные правоотношения имеют место в случаях, когда содеянное лицом формально подпадает под признаки преступного, но таковым не расценивается в силу определенных законом обстоятельств. Уголовный закон в ряде случаев дает человеку право на причинение вреда, которое при иных обстоятельствах считалось бы преступлением. Например, причинение вреда нападающему в состоянии необходимой обороны, крайней необходимости и иных обстоятельствах, исключающих преступность деяния.

Метод правового регулирования - это совокупность определенных правовых средств и способов, при помощи которых отрасль права воздействует на общественные отношения, являющиеся ее предметом.

Методы уголовного права неразрывно связаны с предметом уголовного права. Они состоят в следующем:

- наложении запрета на совершение общественно опасных деяний неопределенным кругом лиц;
- установление уголовной ответственности индивидуального лица за совершение любого преступления;
- определение пределов дозволительного причинения вреда, внешне подпадающего под определение преступного, но таковым не являющегося.

Наука уголовного права - это совокупность, система существующих в данное время знаний и представлений об уголовном праве и его основных понятиях.

В отличие от отрасли уголовного права, предметом которого являются уголовно-правовые отношения, предмет науки уголовного права составляет изучение самого уголовного права в неразрывной связи с практикой его применения. Поэтому предметом науки уголовного права являются прежде всего уголовно-правовые нормы, то есть действующее уголовное законодательство.

Однако предмет науки уголовного права шире, чем предмет уголовного права как отрасли, так как в него входят также изучение истории развития уголовного права и законодательства, а также исследование перспектив развития и совершенствования уголовного права. Так, последним достижением науки уголовного права являются разработка и принятие нового Уголовного кодекса РК. В предмет науки уголовного права входит также анализ зарубежного уголовного законодательства, его место в системе международного права и взаимодействие с российским уголовным правом.

Методы науки уголовного права: сравнительно-правовой, диалектический, исторический, социологический, статистический.

Сравнительно-правовой метод заключается в сопоставлении, сравнении однотипных правовых институтов уголовного права различных государств мира. Данный метод позволяет использовать достоинства зарубежного уголовного законодательства, найти оптимальные пути решения проблем, сближает уголовное законодательство различных стран, расширяет кругозор исследователя.

Диалектический метод заключается в том, что при проведении уголовно-правового исследования используются основные законы и понятия философии. Такой метод применяется при установлении и исследовании таких основополагающих понятий уголовного права, как причинная связь, необходимость и случайность, сознание и воля, причина и следствие и др.

Исторический метод предполагает изучение уголовного права и его институтов в их историческом, временном развитии. Данный метод позволяет учесть те достижения и опыт, которые имелись на предыдущих этапах развития уголовного права и, в частности, в дореволюционном периоде. Исторический метод обеспечивает преемственность в развитии уголовного законодательства. С другой стороны, он позволяет избежать имевшихся в прошлом просчетов и недостатков.

Социологический метод дает возможность проанализировать уголовное законодательство, его институты с позиций их социальной обусловленности. Этот метод позволяет учесть конкретную социально-политическую обстановку при разработке и совершенствовании уголовного законодательства.

Статистический метод необходим для своевременного учета криминализации тех или иных явлений, а также закрепления соответствующего запрета и санкций за его нарушение в уголовном законе. Вследствие этого в УК РК появилось множество неизвестных до последнего времени составов преступлений.

Наука уголовного права имеет более разнообразные источники, чем отрасль уголовного права.

Источником науки уголовного права являются в первую очередь правовые акты, содержащие нормы уголовного права, то есть Конституция РК и Уголовный кодекс РК.

Важным источником науки уголовного права являются также труды ученых, специалистов, в которых исследуются проблемы уголовного законодательства, его история и перспективы.

Источником науки является также практика реализации и применения уголовного права. Любая научная теория, любой уголовный закон познается в первую очередь в реальных условиях его применения. Невозможны разработка и

исследование проблем уголовного права без анализа практической деятельности по реализации положений уголовного законодательства. Именно практика показывает как достоинства, так и недостатки существующих уголовно-правовых норм.

Целью изучения Общей части уголовного права и является глубокое усвоение студентами положений Общей части уголовного законодательства, умение правильно применять закон, способствовать тем самым качественной подготовке юристов высокой квалификации.

Мухамадиева Г.Н.

к.ю.н, и.о.доцента

кафедры уголовного права, уголовного процесса и криминалистики КазНУ им. аль-Фараби

Баяндина М.О.

старший преподаватель

кафедры уголовного права, уголовного процесса и криминалистики КазНУ им. аль-Фараби

О ДАЛЬНЕЙШЕМ СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ СИСТЕМЫ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ

Контроль знаний учащихся является составной частью процесса обучения. По определению контроль это соотношение достигнутых результатов с запланированными целями обучения. От его правильной организации во многом зависят эффективность управления учебно-воспитательным процессом и качество подготовки специалиста. Проверка знаний студентов должна давать сведения не только о правильности или неправильности конечного результата выполненной деятельности, но и о ней самой: соответствует ли форма действий данному этапу усвоения. Правильно поставленный контроль учебной деятельности студентов позволяет преподавателю оценивать получаемые ими знания, умения и навыки, вовремя оказать необходимую помощь и добиться поставленных целей обучения. Все это в совокупности создает благоприятные условия для развития познавательных способностей учащихся и активизации их самостоятельной работы на занятиях.

Ключевые слова: контроль знаний, компьютерная технология, информационные технологии.

Mukhamadieva G.N.

candidate of Legal Sciences

Department of Criminal Law,

Criminal Procedure and Criminalistics

Kazakh national university al-Farabi

Bayandina M.O.
senior Lecturer
Department of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics
Kazakh national university al-Farabi

ON THE FURTHER IMPROVEMENT OF THE KNOWLEDGE CONTROL

Control of students' knowledge is an integral part of the learning process. By definition, this ratio control achieved results with planned learning objectives. From its proper organization depends largely on the effectiveness of management training and educational process and the quality of specialist training. Test your knowledge students should provide information not only on the correctness or incorrectness of the final result of activities performed, but also about her: whether the form of action this phase of learning. Correctly put control of educational activity allows the teacher to assess students received their knowledge and skills, in time to provide the necessary assistance and to achieve the goals of learning. All of this together creates favorable conditions for the development of cognitive abilities of students and enhance their independent work in the classroom.

Keywords: control of knowledge, computer technology and information technology.

Сильное влияние компьютерных технологий на развитие современного общества характеризуется тем, что подобные технологии проникают во все сферы человеческой деятельности, обеспечивают распространение информационных потоков в обществе, образуя глобальное информационное пространство. В настоящее время становление новой системы образования ориентировано на вхождение в мировое информационно-образовательное пространство.

Проблема широкого применения компьютерных технологий в сфере образования в последнее время вызывает повышенный интерес у представителей педагогической науки. В последние годы термин «информационные технологии» часто выступает синонимом термина «компьютерные технологии», так как все информационные технологии в настоящее время так или иначе связаны с применением компьютера. Однако, согласно определению об информационных технологиях, «информационные технологии — программы и программное обеспечение баз данных и информационных систем, реализующих процессы и методы поиска, сбора, хранения, обработки, предоставления, распространения информации, а также технические средства передачи и приёма информации в электронной форме и способы осуществления таких процессов и методов» [1]. В связи с этим термин «информационные технологии» намного шире и включает в себя «компьютерные технологии» в качестве составляющей. При этом информационные технологии, основанные на использовании современных компьютерных и сетевых средств, образуют термин «современные информационные технологии». Представить образовательный процесс без использования различных технических и электронных средств обучения в настоящее время невозможно. Для

организации эффективной работы преподавателям предлагается довольно много разнообразных систем, программ и программных комплексов, объединённых по целевому решению задач, связанных как с офисной деятельностью, так и с обучением, тренажёров и других средств, ориентированных на определённые задачи обучения во всех предметных областях.

В данную эпоху всеобщей компьютеризации и развития интернет технологий, предлагаем в качестве альтернативы контролю знаний у студентов дневной формы обучения использовать дистанционный интернет контроль. Данная форма предполагает ежедневное, еженедельное общение со студентами, (в зависимости от специфики дисциплины и уровня подготовки студента) например по скайпу, для определения уровня и/или пробела знаний каждого студента, что является стимулированием систематической подготовки к занятиям и способствует повышению уровня успеваемости.

На данный момент на юридическом факультете итоговый контроль проводится в письменной форме. Но нередко встречаются студенты с проблемным неразборчивым почерком, и прочтение письменной экзаменационной работы данных студентов является большим затруднением как для экзаменатора при ее проверке, так и для студента, который может получить низкий балл не столько за свои знания, а сколько за неразборчивый почерк. Экзаменатор не имея возможности прочитать неразборчивый почерк студента, может поставить оценку в ноль баллов. В данном случае позиция экзаменатора является обоснованной и адекватной. А с точки зрения студента совершенно неверной, т.к. его физиология такова, что он пишет абсолютно неразборчиво. Выход из данной ситуации нам видится в том, что при утверждении кафедрой, факультетом именно письменной формы итогового контроля студентам, чей почерк является неразборчивым предоставлять электронные средства оформления своей письменной работы, т.е. набрать текст на компьютере, без доступа в интернет.

Список использованной литературы:

1. Абасова, С. Э. Современные информационно-коммуникационные технологии в образовании / С. Э. Абасова, С. Г. Абдуллаев // Новые информационные технологии в образовании : материалы международной науч.-практ. конф. — Екатеринбург :ФГАОУВПО «Рос. гос. проф.-пед. ун-т», 2011. — Ч. 1. — 318 с.

Нурмаганбет Е.Т.
*к.ю.н., доцент кафедры
уголовного права, уголовного
процесса и криминалистики
КазНУ имени аль-Фараби*

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В данной статье рассматриваются организационно-педагогические условия развития инновационных процессов в образовательной деятельности, а также анализируются вопросы модернизации образования. Целью инновационной деятельности является качественное изменение личности учащегося по сравнению с традиционной системой.

Ключевые слова: инновация, образование, обучение, учебный процесс, лекция, инновационная деятельность.

Nurmaganbet E.T.
*candidate of jurisprudence,
senior teacher of chair of criminal law,
criminal trial and criminalistics
al-Farabi Kazakh national university*

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF INNOVATIVE PROCESSES IN EDUCATIONAL ACTIVITY

In given to article it is considered organizational and pedagogical conditions of development of innovative processes in educational activity, and also it is analyzed questions of modernization of education. The purpose of innovative activity is high-quality change of the identity of the pupil in comparison with traditional system.

Keywords: innovation, education, training, educational process, lecture, innovative activity.

Понятие «образование» в современном мире связывается с толкованием таких терминов как «обучение», «воспитание», «развитие». Словарные значения рассматривают термин «образование», как существительное от глагола "образовывать" в смысле: «создавать», «формировать» или «развивать» нечто новое. В широком смысле создавать новое – это и есть инновация. Таким образом, образование в своей основе уже является инновацией.[1]

Нынешняя концепция реформы и модернизации образования все трудности её реализации возлагает на регионы и в первую очередь на образовательные учреждения, предоставив им возможность не только самостоятельного ведения финансово–хозяйственной деятельности в сфере образования, но и ответственности. Реализация национального образовательного проекта, повышение качества образования, внедрение профильного и дистанционного обучения, новых информационно–коммуникационных технологий в учебный процесс и процесс управления, обеспечение материальной базы, новые принципы финансирования и самостоятельного управления – вот далеко не полный перечень задач, которые лягут на плечи руководителей и управленцев образовательных учреждений.

Инновационный характер образования становится важнейшим инструментом в его конкуренции с другими социальными институтами. В современной социально-

экономической ситуации не только содержание, но и формы, технологии обучения важны для создания позитивной ориентации молодёжи на образование. Развитие новых методов и каналов образования становится настоящей необходимостью. Повышение качества, доступности, эффективности образования, его непрерывный и инновационный характер, рост социальной мобильности и активности молодёжи, её включённости в различные образовательные среды делают систему образования важным фактором обеспечения национальной безопасности Казахстана, роста благосостояния её граждан.

Инновации в образовании, в первую очередь, должны быть направлены на создание личности, настроенной на успех в любой области приложения своих возможностей. Под педагогическими инновациями следует подразумевать целенаправленное, осмысленное, определённое изменение педагогической деятельности (и управления этой деятельностью) через разработку и введение в образовательных учреждениях педагогических и управленческих новшеств (нового содержания обучения, воспитания, управления; новых способов работы, новых организационных форм и пр.). Соответственно развитие инновационных процессов - есть способ обеспечения модернизации образования, повышения его качества, эффективности и доступности.

Внутрипредметные инновации: то есть инновации, реализуемые внутри предмета, что обусловлено спецификой его преподавания. Примером может служить переход на новые учебно-методические комплексы и освоение авторских методических технологий. Общеметодические инновации: к ним относится внедрение в педагогическую практику нетрадиционных педагогических технологий, универсальных по своей природе, так как их использование возможно в любой предметной области. Например, разработка творческих заданий для учащихся, проектная деятельность и т.д. Административные инновации: это решения, принимаемые руководителями различных уровней, которые, в конечном счете, способствуют эффективному функционированию всех субъектов образовательной деятельности. Идеологические инновации: эти инновации вызваны обновлением сознания, веяниями времени, являются первоосновой всех остальных инноваций, так как без осознаний необходимости и важности первоочередных обновлений невозможно приступить непосредственно к обновлению. [2]

Под инновациями в образовании понимается процесс совершенствования педагогических технологий, совокупности методов, приемов и средств обучения. В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одним из существенных компонентов образовательной деятельности любого учебного заведения. И это не случайно. Именно инновационная деятельность не только создает основу для создания конкурентоспособности того или иного учреждения на рынке образовательных услуг, но и определяет направления профессионального роста педагога, его творческого поиска, реально способствует личностному росту воспитанников. Поэтому инновационная деятельность неразрывно связана с научно-методической деятельностью педагогов и учебно-исследовательской воспитанников.

Существующая в современной педагогической науке проблема эффективности инновационной деятельности - это во многом следствие непонимания, искажения сущности самого термина "инновация". Инновация - это новое, призванное

обеспечить постепенное развитие, усовершенствование системы, переход ее в качественно новое состояние в существующих условиях. Инновации осуществляются за счет ресурсов самой системы и направлены на ее полное изменение - в этом их принципиальное значение. Они не исчерпываются только отрицанием старого, общепринятого, консервативного, предполагая целенаправленный характер нововведений и их ориентацию на стабильность.

Инновации в образовании внедряются непосредственно в организацию учебного процесса, в программы и методики. Изменения могут коснуться педагогической деятельности, системы финансирования и оценки качества образования. В современном обществе образование объективно имеет огромное значение. Отсюда – очередной этап поиска перспективных направлений его развития. А это тем более актуально, поскольку система образования в настоящее время выживает главным образом за счет внутреннего запаса прочности, созданного в прежние времена.

Инновация - это внедренное новшество, обладающее высокой эффективностью. Является конечным результатом интеллектуальной деятельности человека, его фантазии, творческого процесса, открытий, изобретений и рационализации в виде новых или отличных от предшествующих объектов. Они характеризуются введением на рынок совершенно новых (усовершенствованных) продуктов (услуг) интеллектуальной деятельности человека, обладающих более высоким научно-техническим потенциалом, новыми потребительскими качествами, которые со временем в свою очередь становятся объектом для совершенствования. Инновационные методы - методы, основанные на использовании современных достижений науки и информационных технологий в образовании. Они направлены на повышение качества подготовки путём развития у студентов творческих способностей и самостоятельности (методы проблемного и проективного обучения, исследовательские методы, тренинговые формы, предусматривающие актуализацию творческого потенциала и самостоятельности студентов). Инновационные методы могут реализовываться как в традиционной, так и в дистанционной технологии обучения.

Метод портфолио (Performance Portfolio or Portfolioc Assessment) - современная образовательная технология, в основе которой используется метод аутентичного оценивания результатов образовательной и профессиональной деятельности. Данный метод чаще всего соотносят со сферой образования, хотя в широком смысле этого понятия он применим для любой практико-результативной деятельности. В переводе с итальянского «портфолио» - портфель. Метод портфолио возник на Западе из проблемного обучения. В основе этого метода - технология сбора и анализа информации о процессе обучения и результатах учебной деятельности. Портфолио - систематический и специально организованный сбор доказательств, который служит способом системной рефлексии на собственную деятельность и представления её результатов в одной или более областях для текущей оценки компетентностей или конкурентоспособного выхода на рынок труда. По видам практико-результативной деятельности в вузе различают портфолио образовательное и портфолио профессиональное. [3]

Метод проблемного изложения — метод, при котором педагог, используя самые различные источники и средства, прежде чем излагать материал, ставит проблему, формулирует познавательную задачу, а затем, раскрывая систему доказательств, сравнивая точки зрения, различные подходы, показывает способ решения поставленной задачи. Студенты как бы становятся свидетелями и соучастниками научного поиска.

Метод проектов - система обучения, при которой учащиеся приобретают знания и умения в процессе планирования и выполнения постепенно усложняющихся практических заданий-проектов.

Проблемно-поисковые методы обучения (усвоение знаний, выработка умений и навыков) осуществляются в процессе частично поисковой или исследовательской деятельности обучаемых; реализуется через словесные, наглядные и практические методы обучения, интерпретированные в ключе постановки и разрешения проблемной ситуации.

Научно-исследовательская работа студентов, встроенная в учебный процесс - такие работы выполняются в соответствии с учебными планами и программами учебных дисциплин в обязательном порядке; к данному виду научно-исследовательской деятельности студентов относится самостоятельное выполнение аудиторных и домашних заданий с элементами научных исследований под методическим руководством преподавателя (подготовка эссе, рефератов, аналитических работ, переводы статей и т.п.; подготовка отчётов по учебным и производственным практикам, выполнение курсовых и выпускных квалификационных работ); результаты всех видов научно-исследовательской деятельности студентов, встроенной в учебный процесс, подлежат контролю и оценке со стороны преподавателя.

Проблемное обучение — 1) технология, направленная в первую очередь на «возбуждение интереса». Обучение заключается в создании проблемных ситуаций, в осознании и разрешении этих ситуаций в ходе совместной деятельности обучающихся и преподавателя при оптимальной самостоятельности студентов и под общим направляющим руководством преподавателя; 2) активное развивающее обучение, основанное на организации поисковой деятельности обучаемых, на выявлении и разрешении ими реальных жизненных или учебных противоречий. Фундаментом проблемного обучения является выдвижение и обоснование проблемы (сложной познавательной задачи, представляющей теоретический или практический интерес). Возможны три уровня проблемности в учебном процессе: проблемное изложение, частично-поисковый и исследовательский уровни.

Практико-ориентированные проекты - особенность данного типа проектов состоит в предварительной постановке чёткого, значимого для студента, имеющего практическое значение результата, выраженного в материальной форме: подготовка журнала, газеты, хрестоматии, видеофильма, компьютерной программы, мультимедиа продуктов и т.д. Разработка и проведение данного типа проектов требует детальности в проработке структуры, в определении функций участников, промежуточных и конечных результатов. Для данного типа проектов характерен жёсткий контроль со стороны координатора и автора проекта.

Творческие проекты - их особенность заключается в том, что они не имеют заранее определённой и детально проработанной структуры. В творческом проекте преподаватель (координатор) определяет лишь общие параметры и указывает оптимальные пути решения задач. Необходимым условием творческих проектов является чёткая постановка планируемого результата, значимого для студентов. Специфика такого проекта предполагает интенсивную работу студентов с первоисточниками, с документами и материалами, зачастую противоречивыми, не содержащими готовых ответов. Творческие проекты стимулируют максимальную активизацию познавательной активности обучаемых, способствуют эффективной выработке навыков и умений работы с документами и материалами, умений анализировать их, делать выводы и обобщения.

Лекция-визуализация — при чтении лекции-визуализации соблюдается принцип наглядности; лекция представляет собой информацию, преобразованную в визуальную форму. Видеоряд, будучи воспринятым и осознанным, может служить опорой адекватных мыслей и практических действий. Видеоряд должен не только иллюстрировать устную информацию, но и сам быть носителем содержательной информации. При подготовке к лекции содержание должно быть перекодировано в визуальную форму. Наглядность может быть выражена в разных формах: натуральные материалы, изобразительные (слайды, рисунки, фото), символические (схемы, таблицы). Важно соблюдать: визуальную логику и ритм подачи материала, дозировку, стиль общения.[4]

Фундаментальным положением новой философии является установка на индивидуальность в отношениях "человек-человек", на ценностное восприятие личности и мира. Инновационная деятельность в образовательной сфере тем более сложна и ответственна, что связана с высокой значимостью человеческого фактора. В педагогике, как известно, главное противоречие возникает в области развития личности. Инновации в образовании начинаются с уважения к индивидуальности ученика и трансформации традиционной модели отношений "учитель-ученик" в модель "человек-человек", что накладывает своего рода табу на представление о ребенке как сосуде, подлежащем наполнению, как "совокупности психических процессов", которые предстоит развивать.

Целью инновационной деятельности является качественное изменение личности учащегося по сравнению с традиционной системой. Это становится возможным благодаря внедрению в профессиональную деятельность не известных практике дидактических и воспитательных программ, предполагающему снятие педагогического кризиса. Развитие умения мотивировать действия, самостоятельно ориентироваться в получаемой информации, формирование творческого нешаблонного мышления, развитие детей за счет максимального раскрытия их природных способностей, используя новейшие достижения науки и практики, - основные цели инновационной деятельности. Инновационная деятельность в образовании как социально значимой практике, направленной на нравственное самосовершенствование человека, важна тем, что способна обеспечивать преобразование всех существующих типов практик в обществе.

Учитывая переход к глобальному информативному обществу и становлению знаний, об адекватности образования социально-экономическим потребностям

настоящего и будущего можно говорить лишь в том случае, если его модернизация будет основываться не только и не столько на организационных нововведениях, сколько на изменениях по существу – в содержании и технологиях подготовки кадров и подготовке научных исследований. Как социальный институт, воспроизводящий интеллектуальный потенциал страны, образование должно обладать способностью к опережающему развитию, отвечать интересам общества, конкретной личности и потенциального работодателя.

Научная основа преподавания – это тот самый фундамент, без которого невозможно представить современное образование. Именно такое образование повышает личностную, а в будущем – профессиональную самооценку выпускника, передает ему значительную часть культурных и социальных стандартов общества. Результаты качественного высшего образования – это не просто грамотность, приближенная к той или иной профессии. Это сочетание образованности и поведенческой культуры, формирование способности самостоятельно и квалифицированно мыслить, а в дальнейшем самостоятельно работать, учиться и переучиваться. Именно из этого исходят сейчас современные представления о фундаментальности образования.

Как следует из сказанного, инновации – это прямой путь интеграции образования, науки и производства, адекватный экономике знаний. Одновременно инновации во всех аспектах: организационном, методическом и прикладном – это основной инструментальный улучшения качества образования.

Использованная литература:

1. По материалам Специализированного образовательного портала Инновации в образовании [Электронный ресурс] // <http://sincom.ru>
2. По материалам интернет-журнала «Эйдос» [Электронный ресурс] // <http://www.eidos.ru/journal>
3. По материалам сайта Детская Психология, Загвоздкин В.К. [Электронный ресурс] // <http://www.childpsy.ru>
4. По материалам сайта Открытый класс, сетевые образовательные сообщества, Суворина В.Г. [Электронный ресурс] // <http://www.openclass.ru>

Тапалова Р.Б.

к.ю.н.,

*профессор кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
юридического факультета
КазНУ им. аль-Фараби*

О ВВЕДЕНИИ НА МАГИСТРАТУРЕ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ «СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ»

Tapalova R. B.

associate professor of criminal law,

In article "judicial and expert activity" is told about need of introduction on a specialization magistracy. Judicial experts should be prepared on a professional basis. Graduates of a magistracy on specialization "Judicial and expert activity" have to get: knowledge of problem questions of legal regulation of institute of judicial examination of RK legislation, to know about professional requirements in which it is carried out expert researches in all types of legal proceedings etc.

Экспертная деятельность в мировой практике при раскрытии и расследовании преступлений, а также при рассмотрении и разрешении гражданских дел стала формироваться в 18-19 веках, в рамках 20 века были созданы ее теоретические основы. Научные основы судебной экспертизы - область знаний, направленная на выявление закономерностей формирования и развития методологических, правовых, организационных и методических основ судебной экспертизы с целью законного и научно обоснованного применения специальных экспертных знаний в судопроизводстве. В настоящее время экспертами мирового сообщества разработаны более десятков тысяч методик экспертного исследования, в классификации предусмотрены сотни видов судебных экспертиз.

В течение года по заданию судебно-следственных органов РК экспертными учреждениями Министерства юстиции РК, Министерства здравоохранения РК проводится более семидесяти тысяч экспертиз. В экспертных кадрах нуждаются не только учреждения Министерства юстиции РК, Министерства здравоохранения РК, но и иные государственные учреждения КНБ РК, ТК РК, Агентство по борьбе с экономическими и коррупционными преступлениями, МВД РК, МО РК и т.д.

Необходимо обратить внимание, что не только при отправлении правосудия возникает потребность в специальных знаниях, но в условиях все большего применения в жизнедеятельности государства, усложнения общественных отношений многие аспекты государственной (законодательной, управленческой), общественной деятельности требуют грамотной, профессиональной, компетентной экспертной оценки, т.е. речь идет о специалистах, имеющих навыки анализа, проведения экспертного исследования в определенной сфере. Однако подготовку судебных экспертов не осуществляют ни один из вузов Республики Казахстан. Сложилась еще в бывшем СССР практика, она продолжается в настоящее время, когда квалификацию эксперта присваивали поступающим на работу в экспертное учреждение сотрудникам после стажировки в течение нескольких месяцев. Стажировки сводятся к освоению сотрудником нескольких конкретных методик экспертного исследования одного вида объекта без освоения теоретических положений судебной экспертизы и других знаний, что, несомненно, сказывается на развитии данного направления в РК.

После принятия Закона Республики Казахстан «О судебно-экспертной деятельности» были приняты «Правила прохождения специальной профессиональной подготовки лицами, впервые поступающими на работу в органы судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Казахстан», однако такая подготовка имеет узкоспециализированный характер[1,2]. Для получения же квалификации, лицензии или прохождения аттестации эксперты сдают экзамены, в перечне вопросов предусмотрено знание основ уголовного права, уголовного процесса, криминалистики. Изучение же этих дисциплин полагается самостоятельно, что не может сказаться на знаниях субъектов, по профессиональной деятельности являющихся участниками процесса доказывания.

В ряде государств СНГ, в частности, в Российской Федерации, Кыргызстане в Классификаторе предусмотрена специальность «Судебная экспертиза».

Уникальность данной специальности заключается в ее синтетической сущности - в комплексе дисциплин, раскрывающих не только сущность правовых институтов. Эксперты, как высококвалифицированные специалисты, должны обладать современными знаниями о развивающихся государственно-управленческих, судебной и правоохранительной системах, о правоохранительной деятельности как о взаимосвязанном комплексе, обеспечивающем реализацию практических задач по охране правопорядка и совершенствования правоохранительной системы и сопряженных с ними институтов и процедур. Вместе с тем, в содержании специальности определяющую роль будут иметь предметы, отражающие процессы интеграции и дифференциации научных знаний из разных областей науки, техники: теория экспертизы; теория и процессуальные основы судебной экспертизы; методологические основы судебной экспертизы; метрология, стандартизация и сертификация методик экспертных исследований, теория и практика трасологической экспертизы, теория и практика баллистической экспертизы, теория и практика почерковедческой экспертизы и мн.др.

Специальность «Судебная экспертиза» ориентирована на приобретение образования специализированного профиля, которое позволяет претендовать на занятие должностей экспертов и специалистов-криминалистов в системе институтов, обеспечивающих осуществление отправления правосудия и иных сфер деятельности, где требуется экспертная оценка, т.е. для работы на экспертной должности в Центре судебной экспертизы МЮ РК, лаборатории Таможенной экспертизы ТК РК, экспертных учреждениях КНБ РК, МО РК, МЗ РК или иной государственной службы (например, патентной службы), в коммерческих организациях, например, в страховых компаниях, а также для получения лицензии на частную экспертную деятельность.

Выпускники магистратуры по специализации «Судебно-экспертная деятельность» должны приобретать:

- знания о проблемных вопросах правового регулирования института судебной экспертизы по законодательству РК;
- знания о теоретических аспектах судебной экспертизы, включая принципы, основные методические требования;
- знать о профессиональных требованиях, в которых осуществляется экспертные исследования во всех видах судопроизводства;

- иметь знания и понимание сущности, роли и развития профессии эксперта, профессиональных обязанностей и этики, понятие о профессиональной независимости, профессиональной недобросовестности и юридической ответственности;
- иметь знания и понимание роли, значения международно-правовых аспектов стандартизации и сертификации методик экспертных исследований для повышения качества экспертных исследований в РК.

Использованная литература:

1. Закон РК от 12.02.2010 г. «О судебно-экспертной деятельности в Республике Казахстан».- Казахстанская правда от 2.02.2010 г., №241-IV
2. Правила прохождения специальной профессиональной подготовки лицами, впервые поступающими на работу в органы судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Казахстан. Приказ Министра юстиции Республики Казахстан от 20 апреля 2010 года № 122

Шопабаев Б.А.
*старший преподаватель кафедры уголовного права,
уголовного процесса и криминалистики
юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби*

ПОДГОТОВКА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ К ЧТЕНИЮ ЛЕКЦИИ ПО ЮРИДИЧЕСКИМ ДИСЦИПЛИНАМ

Планируя свою лекцию, преподавателю всегда следует учитывать характер аудитории, ее специфику, для которой она предназначена. Преподаватель (лектор) должен быть уверен в том, что он будет в состоянии дать именно ту информацию, которую от него ожидают. И это обеспечит интерес со стороны студентов.

Как правило, студенты фактически мало интересуются детальная механика получения представляемого в лекции материала. Их интересует лишь то, что имеет отношение к их собственной области деятельности (в настоящем - успешная учеба, в будущем - успешная практическая работа в сфере борьбы с преступностью). Поэтому в большинстве случаев аудитория заинтересована в ознакомлении с обобщенной трактовкой вопроса. Студенты стремятся обновить и расширить свои знания, найти пути для применения материалов, изложенных преподавателем в лекции. Успех лекции будет обеспечен, если она будет обращена в первую очередь к общим интересам студентов.

Глубоко научная, живая лекция является, как правило, результатом соответствующего планирования, разработки определенной стержневой идеи наряду с динамичным способом ее представления. Так, в ней должны привлекать оригинальность мысли, своеобразие подхода к объекту науки, новизна данных, их практическая значимость.

Аудиторию, умеющую понять и оценить, такая лекция может по-настоящему увлечь. И вчера еще суховатый курс становится для студентов интересным, а область науки, недавно казавшаяся скучной, привлечет новыми открытиями.

Чтобы лекция была максимально эффективной, необходимо знать уровень подготовки и интересов студентов. Следует выяснить, хорошо ли они разбираются в вашем предмете или они заинтересованы только в изучении некоторых общих его основ. И наконец, преподаватель должен определить, насколько много информации аудитория может воспринимать в то (определенное) время дня, на которое запланировано расписанием занятий данная лекция, и в отведенный для нее интервал времени.

Необходимо иметь в виду, что сам преподаватель не претендует на то, что он совершенно самостоятельно разработал определенную отрасль правовой науки (либо отдельных ее институтов) без помощи других ученых и практиков, которые тем или иным образом оказали влияние на развитие его идей. Следовательно, всегда желательно перечислить или отдать должное некоторым из работ других специалистов в связанных с вашей или смежных областях научных знаний.

После того как будет проанализирован характер аудитории, перед которой предстоит выступать, встает вопрос, как обеспечить возможно более полное соответствие лекции требованиям этой аудитории. Если предстоит выступать перед студентами, которые не имеют знаний или не знакомы с предметом курса, требуется серьезная перестройка материала лекции. С другой стороны, не следует упускать из виду возможности того, что в лекции потребуется детально рассмотреть какой-либо предмет, причем в соответствии с определенными, установленными нормативными актами и опытом.

Соответственно надо установить необходимую глубину научной проработки лекции, ее продолжительность и другие детали.

Каждая лекция должна иметь стержневую идею, определяемую как собственно тема лекции. И она должна быть ясно и правильно сформулирована с самого начала. Когда аудитория знает цели, которые ставит себе лектор, тогда ей легче сосредоточить свое внимание на предмете лекции. Стержневая идея имеет большое значение и для самого лектора, являясь связующим звеном для отдельных положений лекции. Определить стержневую идею не так уж трудно, как может показаться с первого взгляда. Ее легко разработать на основе анализа знаний преподавателя и его собственного материала по данной теме курса. Естественно, что лекция сама по себе не может быть ограничена наличием только одной стержневой идеи, их может быть и более.

Безусловно, надо добиваться, чтобы устное выступление с лекцией перед аудиторией отличалось от письменного изложения данной темы, от учебника, учебного пособия. Это будет пробуждать интерес аудитории к лекции и вызывать стремление ознакомиться с учебными пособиями, учебниками, монографиями. Собственная лекция преподавателя должна быть произнесена, а не зачитана. Если преподаватель зачитывает текст своей лекции, это показывает недостаточную подготовленность с его стороны.

Сатыбалдинов Д.Д.

ДИДАКТИЧЕСКОЕ И МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КУРСА ЛЕКЦИЙ ПО КРИМИНАЛИСТИКЕ

Разработка лекционного фонда по курсам преподаваемых дисциплин составляет одну из главных сторон методической работы преподавателей кафедры. Подготовленные ими тезисы и тексты лекций после обсуждения на заседаниях кафедры и утверждения начальником кафедры образуют доступный для всех сотрудников университета, кафедры и слушателей кафедральный лекционный фонд. Следует отметить, что планы лекций хотя и обладают статусом официального компонента кафедрального лекционного фонда, но практически в лекционных фондах кафедр криминалистики не фигурируют, и обычно лекционные фонды состоят из текстов и расширенных тезисов лекций.

Кафедральный лекционный фонд комплектуется, как правило, под действующий или вводимый в действие учебный план, которым лимитируется объем лекционных занятий. Количество лекций в фонде задается тематическим планом курса, где перечислены темы лекций и обозначено количество учебного времени на каждую из них. Содержательная сторона лекции определяется учебной программой курса по данной дисциплине.

Распределение заданий по разработке фондовых лекций между преподавателями производится руководителем кафедры с учетом научной специальности каждого, практического и педагогического опыта. Если на кафедре нет достаточно квалифицированных специалистов по той или иной теме, то привлекаются авторы со смежных кафедр или из других вузов, но это делается обычно только тогда, когда по данной теме нет главы в учебнике или нет изданных текстов лекций.

Существует мнение, что когда по дисциплине имеется стабильный учебник, тем более подготовленный силами кафедры, затраты труда профессорско-преподавательского состава кафедры на создание рукописного лекционного фонда кафедры нецелесообразны. Представляется, что истинность этого мнения может быть установлена только на основе объективной оценки места и роли кафедрального лекционного фонда в системе средств дидактического обеспечения учебного процесса по данной дисциплине.

По криминалистике, например, сейчас одновременно действует несколько вузовских учебников, в том числе два ведомственных, изданных университетом Каз.НУ им. аль Фараби.

Средства дидактического обеспечения лекционного курса по криминалистике включают в себя, как известно, учебники, учебные пособия по разделам или отдельным темам курса, монографические работы по проблемам криминалистической науки и практики борьбы с преступностью, нормативно-справочные сборники, практические руководства и методические пособия, изданные лекции по отдельным темам курса.

Диалектика вопроса состоит в том, что, находясь на самой нижней ступеньке официальной шкалы престижности дидактических материалов, фондовая лекция в то же время фактически представляет собой фундамент всей системы дидактического обеспечения курса, один из основных его генетических источников, причем наиболее приспособленный как для нужд кафедры, так и для потребностей слушателей.

Отмеченная закономерность действительна для всех случаев, но она особо существенна в отношении иностранных слушателей, для которых из-за трудностей языкового порядка широкий выбор дидактических материалов одного уровня, например учебников, являющийся благом для слушателей, отнюдь не является благом, а, напротив, создает дополнительные трудности в решении учебных задач. Опыт показывает, что только отдельные, наиболее подготовленные и способные слушатели-иностранцы осваивают рекомендованную дополнительную литературу в полном объеме. Большинство стремятся ограничиться собственными конспектами и уж во всяком случае не выходить за рамки одного рекомендованного кафедрой учебника.

Не менее существенно и то, что при одновременном обучении на курсе нескольких лекционных потоков слушателей из разных стран наличие одобренного кафедрой единого лекционного фонда служит гарантией содержательного и методического единства преподавания дисциплины на всех лекционных потоках и тем самым снимает саму возможность постановки вопроса о какой бы то ни было дискриминации в обучении по национальным или расовым признакам.

Работа по созданию и совершенствованию лекционного фонда по криминалистике имеет для кафедры и университета в целом не только сиюминутное, но и перспективное значение.

При достаточно высоком научном и методическом потенциале профессорско-преподавательского состава кафедры ее лекционный фонд может составить естественную основу для издания (после апробации в аудитории и доработки) серии лекций по отдельным темам, затем, с учетом поступившей новой научной и практической информации, нескольких учебных пособий по ключевым разделам курса, после чего можно уже приступить к написанию профессорско-преподавательским коллективом кафедры нового учебника криминалистики, ориентированного на потребности данного вуза и кафедры.

Изложенные выше соображения основаны на конкретном педагогическом опыте и приведены здесь исключительно для того, чтобы показать наглядно, что разработка фондовых лекций не является такой банальной задачей, какой она может показаться на первый взгляд, особенно молодому преподавателю.

Как всякий творческий процесс, создание кафедрального лекционного видео фонда имеет определенные потенциальные возможности дальнейшего совершенствования и развития. Применительно к решению задачи разработки кафедрального лекционного видео фонда по курсу криминалистики для иностранных слушателей такими возможностями, по нашему мнению, являются, во-первых, конкурсное написание текстов лекций и, во-вторых, введение в систему дидактического обеспечения учебного процесса комплексов материалов к лекциям, если не по всем, то по крайней мере по ключевым темам курса.

Для более полного раскрытия творческих возможностей профессорско-преподавательского состава, кафедра может объявить открытый конкурс на написание лекций по объявленному перечню тем курса криминалистики, в котором могут принять участие не только сотрудники кафедры, но и другие сотрудники университета, работники научно-исследовательских криминалистических учреждений, следственных и криминалистических подразделений органов внутренних дел. После подведения итогов конкурса лучшие лекции могут быть рекомендованы к публикации, а остальные — включены в фонд кафедры.

Когда курс криминалистики читается иностранным слушателям из разных стран на параллельных лекционных потоках несколькими лекторами, тематические досье лекционного фонда кафедры со временем наполняется не только текстами лекций, но и комплектами слайдов, таблиц, раздаточных материалов (на русском и иностранных языках), практическими примерами и т. п., собранными и подготовленными разными преподавателями, а следовательно, и несколько различающимися по содержанию и форме изложения.

Таким путем из новых научных и методических публикаций по теме в монографических и диссертационных исследованиях, трудах научных учреждений и учебных заведений, сборниках публикаций научных конференций и симпозиумов, отдельных статьях и научной периодике, ведомственных нормативных материалов и т. д. постепенно формируется своеобразный тематический информационный фонд, материалы которого могут быть использованы преподавателями кафедры и при чтении лекций, и при проведении семинаров, и на практических занятиях.

Кафедрой уголовного права, уголовного процесса и криминалистики юридического факультета Каз.НУ им аль-Фараби признано целесообразным дополнить кафедральную систему дидактического обеспечения учебного процесса по курсам криминалистики и актуальных проблем комплексами материалов к лекциям, которые наряду с текстами и тезисами фондовых лекций должны состоять из относящихся к содержанию темы текстов и извлечений из текстов:

- законодательных актов РК;
- ведомственных нормативных актов и ПВС РК;
- кратких аннотаций к понятийному и терминологическому аппарату по теме;
- определений основных понятий, сформулированных разными авторами в различных источниках и не вошедших в рекомендованные учебники и учебные пособия;
- диссертационных и монографических исследований, статей и личных публикаций;
- ксерокопий справочных и методических руководств;
- подборок опубликованных примеров из практики деятельности органов внутренних дел различных стран (положительных и отрицательных);
- перечней схем и плакатов по теме в электронном виде;
- комплектов слайдов и аннотаций к видео-, кино- и диафильмам, имеющимся на кафедре;
- библиографических списков литературы по теме в трех вариантах: для преподавателей, для магистрантов и для бакалавариата.

Раздаточные материалы, слайды, схемы и другие материалы на интерактивной доске должны быть как на русском языке, так и в переводах.

Нечто аналогичное такому информационному фонду с годами накапливается практически у каждого преподавателя. Задача состоит в том, чтобы путем интеграции сделать такие индивидуальные информационные фонды кафедральными, доступными не только для всех преподавателей кафедры, но также для магистрантов и для бакалавриата.

По мере компьютеризации учебного процесса и оснащения учебно-методических кабинетов кафедр и специализированных криминалистических аудиторий дисплейными диалоговыми терминалами лекционные фонды кафедр могут быть введены в их память и стать таким образом элементами кафедральных, факультетских, вузовских, а в будущем, может быть, и межвузовских АИС и АБД криминалистического профиля. Существует мнение, что наличие текста фондовой лекции по теме не только свидетельствует о высоком уровне методической работы кафедры, но и полностью гарантирует от срыва занятий, обеспечивая качественное чтение лекции дежурным преподавателем в случае внезапного отсутствия основного лектора.

Истинность этого мнения представляется далеко не безусловной. Это действительно так, если дежурный преподаватель ранее сам уже читал данную тему. Если же он с ней встречается впервые, то самый лучший, но «чужой» текст не обеспечит надлежащего качества чтения лекции. Прав профессор М. В. Салтевский, утверждая, что «лекцию по чужому конспекту можно пересказать, но нельзя прочитать как свою собственную»¹. Каждая лекция индивидуальна в такой же степени, как индивидуален сам лектор. Живой человек не может работать в режиме магнитофона, с механической точностью воспроизводя написанный текст.

Вместе с тем наличие кафедрального лекционного фонда и фонда материалов к лекциям по каждой теме курса бесспорно облегчает (и весьма существенно) молодым преподавателям овладение лекторским мастерством, не лишая их при этом возможности творческого подхода к чтению лекции по данной теме. Представляется бесспорным право каждого преподавателя, каждого лектора самому определить те смысловые опорные точки, которые, по его пониманию, являются ключом к усвоению темы, позволяют ему наиболее полно раскрыть ее содержание, достичь 'учебной и воспитательной цели лекции, создать естественные предпосылки для перехода к иным формам учебной работы (семинары, практические занятия, самостоятельная работа слушателей).

Естественно, что изложенные выше методические рекомендации общего характера по разработке, подготовке и чтению лекций по курсу криминалистики в полной мере распространяются и на каждую отдельно взятую лекцию.

